

SPIS TREŚCI

- OD AUTORÓW
- 1. INFORMACJE OGÓLNE
- 2. PROJEKTY
 - 2.1. RODZAJE PROJEKTÓW
 - 2.1.1. PRIORYTETY
 - 2.1.2. FUNDUSZ KAPITAŁU POCZĄTKOWEGO
 - 2.1.3. FUNDUSZ DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
 - 2.1.4. POLSKO-NORWESKI FUNDUSZ BADAŃ NAUKOWYCH
 - 2.2. TYPY PROJEKTÓW
 - 2.2.1. POJEDYNCZE PROJEKTY
 - 2.2.2. GRUPY PROJEKTÓW
 - 2.2.3. GRANTY BLOKOWE
- 3. BENEFICJENCI
 - 3.1. POJEDYNCZY WNIOSKODAWCA
 - 3.2. PARTNERSTWO
 - 3.2.1. PARTNERSTWO PUBLICZNO-PUBLICZNE
 - 3.2.2. PARTNERSTWO PRYWATNO-PRYWATNE
 - 3.2.3. PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE
 - 3.2.4. PARTNERSTWO TRANSGRANICZNE
- 4. ZASADY FINANSOWANIA
 - 4.1. WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA
 - 4.2. KOSZTY KWALIFIKOWANE
 - 4.3. PRZYCHODY Z PROJEKTU
 - 4.4. MONTAŻ FINANSOWY
 - 4.5. PREFINANSOWANIE
 - 4.6. UMOWA O DOFINANSOWANIE
- 5. SYSTEM OCENY PROJEKTÓW
 - 5.1. INSTYTUCJE OCENIAJĄCE
 - 5.2. KRYTERIA OCENY PROJEKTÓW
 - 5.3. PROCEDURA ODWOŁAWCZA
- 6. STUDIUM PRZYPADKU
 - 6.1. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU
 - 6.2. PRZYGOTOWANIE PROJEKTU
 - 6.3. POWOŁANIE KONSORCJUM
 - 6.4. UTWORZENIE PARTNERSTWA
 - 6.5. PRZYGOTOWANIE DOKUMENTACJI APLIKACYJNEJ
 - 6.6. POPRAWIANIE WNIOSKU
 - 6.7. NAJWAŻNIEJSZE ELEMENTY OCENY PROJEKTU
- 7. PODSTAWOWE POJĘCIA

OD AUTORÓW

Oddajemy do rąk Czytelników publikację poświęconą nowym źródłom finansowania projektów, jakimi są Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. To

stosunkowo nowe instrumenty finansowe, umożliwiające realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, doradczych i szkoleniowych, których wspólnym celem jest zmniejszanie różnic społecznych i gospodarczych wewnątrz Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Stanowią one bardzo atrakcyjne uzupełnienie pomocy finansowej, jaką Polska uzyskuje z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Zasady konstruowania projektów i ubiegania się o dofinansowanie zbliżone są do znanych części Czytelników procedur pozyskiwania dotacji z funduszy pomocowych UE. Niemniej – w naszej ocenie – skuteczne ubieganie się o dotację z Mechanizmów Finansowych wymaga nieco więcej wysiłku. Wynika to zarówno ze znacznego skomplikowania procedur, wprowadzenia nowych elementów dokumentacji wnioskowej, jak i z faktu, iż liczba składanych projektów wielokrotnie przewyższa dostępne środki finansowe.

Dotychczas w ramach Mechanizmów Finansowych odbyła się jedna runda aplikacyjna, która uświadomiła wnioskodawcom, jakie projekty mają szansę na dofinansowanie, a z którymi należy poczekać do uruchomienia funduszy strukturalnych w okresie programowania 2007-2013.

Obecnie trwa drugi nabór wniosków z Mechanizmów Finansowych, który zakończy się do 16 kwietnia 2007 r. W pierwszym kwartale tego roku powinien także zostać uruchomiony Fundusz dla Organizacji Pozarządowych.

Niniejsza publikacja przygotowana została z myślą o tych wnioskodawcach, którzy nie mają czasu, by wnikliwie zapoznawać się ze wszystkimi przepisami, dokumentami programowymi, wytycznymi i podręcznikami wdrażania Mechanizmów Finansowych. Autorzy starali się w szczególności, a jednocześnie przystępny sposób przybliżyć wszystkim zainteresowanym najistotniejsze zagadnienia związane z tymi instrumentami finansowymi. Prosty system nawigacji i grupowania dokumentów umożliwi Czytelnikom skupienie uwagi zarówno na interesujących go kwestiach szczegółowych, jak i zapoznanie się z całym procesem aplikowania o dofinansowanie z Mechanizmów Finansowych.

Autorzy – wspólnicy Kancelarii Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz – odnieśli w poprzedniej rundzie aplikacyjnej duży sukces. Przygotowany przez nich projekt w ramach jednego z priorytetów Mechanizmów zajął pierwsze miejsce na liście wniosków rekomendowanych do wsparcia. W niniejszej publikacji posłuży on jako przykład „dobrej praktyki” przygotowywania projektu i sporządzania kompletnej dokumentacji aplikacyjnej. Kancelaria Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz jest jednym z fundatorów Krajowego Instytutu Rozwoju Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

Autorzy wyrażają nadzieję, że zaprezentowane podejście do omawianej problematyki pomoże Czytelnikom w podjęciu odpowiedniej decyzji dotyczących ubiegania się o dofinansowanie projektów z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

1. INFORMACJE OGÓLNE

Z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej Polska stała się również pełnoprawnym członkiem Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EEA – *European Economic Area*). Na podstawie Umowy z 13 października 2003 r. o rozszerzeniu EOG oraz Protokołu 38a w sprawie Mechanizmu Finansowego EOG i Umowy pomiędzy Królestwem Norwegii i Wspólnotą Europejską dotyczącej Norweskiego Mechanizmu Finansowego nowe kraje członkowskie UE uzyskały możliwość otrzymania środków finansowych w kwocie 1 mld 167 mln EUR. Dla Polski – jako głównego beneficjenta pomocy – przewidziano aż połowę tej puli, czyli ponad 533 mln EUR.

Głównym celem Mechanizmów Finansowych jest „Realizacja przedsięwzięć prorozwojowych przyczyniających się do zmniejszenia różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego”. Cel ten – analogiczny do podstawowego celu polityki spójności Unii Europejskiej – służyć ma zapewnieniu wsparcia dla krajów i regionów o słabszej pozycji ekonomicznej w stosunku do państw „starej” Unii. Ponadto celem dodatkowym Mechanizmów jest zacieśnienie współpracy między Polską a krajami – darczyńcami (Norwegią, Liechtensteinem i Islandią). Projekty współfinansowane w ramach Mechanizmów muszą być zgodne zarówno z priorytetami polityki społeczno-gospodarczej poszczególnych krajów, jak i celami Unii Europejskiej. Istotnym czynnikiem są również kwestie horyzontalne, takie jak zrównoważony rozwój, równość szans kobiet i mężczyzn, „dobre zarządzanie” czy współpraca wielostronna. W swym założeniu Mechanizmy Finansowe stanowią komplementarne wobec funduszy strukturalnych UE źródło finansowania przedsięwzięć o charakterze prorozwojowym, przyczyniających się do zwiększenia spójności społecznej i gospodarczej w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Wdrażanie Mechanizmów Finansowych w Polsce odbywa się na podstawie dwóch umów: Memorandum of Understanding wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego (M.P. z 2005 r. Nr 23, poz. 343) i Memorandum of Understanding wdrażania Mechanizmu Finansowego EOG (M.P. z 2005 r. Nr 23, poz. 342). Podobnie jak ma to miejsce w przypadku funduszy strukturalnych UE, Mechanizmy Finansowe wdrażane są i zarządzane w ramach Programu Operacyjnego. Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego pełni Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Krajowy Punkt Kontaktowy), zaś wdrażanie poszczególnych Priorytetów odbywa się na poziomie tzw. Instytucji Pośredniczących – właściwych ministerstw i urzędów centralnych.

Beneficjentami pomocy finansowej mogą być – co do zasady – wszelkie instytucje sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego działające w interesie publicznym i realizujące przedsięwzięcia w obszarach priorytetowych wyznaczonych przez Mechanizmy Finansowe, w tym również – co godne odnotowania – partnerstwa publiczno-prywatne.

2. PROJEKTY

Mechanizmy Finansowe umożliwiają realizację licznych projektów w wielu obszarach priorytetowych i w różnej formie. Obszary te wraz z dokładnym opisem dofinansowywanych działań ujęte zostały w zakładce „Rodzaje projektów”. Co ciekawe, Mechanizmy oferują w pewnych sytuacjach możliwość sfinansowania kosztów przygotowania projektu. Nowością w stosunku do funduszy strukturalnych UE jest także możliwość składania projektów w ramach tzw. programów, które pozwalają realizować przedsięwzięcia bardziej złożone, o szerszej skali oddziaływania. Informacje na ten temat zawiera zakładka „Typy projektów”.

2.1. RODZAJE PROJEKTÓW

W ramach Mechanizmów Finansowych – podobnie jak ma to miejsce w przypadku funduszy strukturalnych UE – dokonano podziału Programu Operacyjnego na Priorytety, określające obszary działań wspieranych z zasobów finansowych Mechanizmów. Priorytety wskazują nam także projekty, jakie mogą być realizowane przez poszczególnych wnioskodawców, jak również zawierają dodatkowe kryteria, którymi osoby przygotowujące projekt powinny kierować się w czasie sporządzania dokumentacji aplikacyjnej.

Mechanizm Finansowy EOG zawiera 6 obszarów priorytetowych, zaś Norweski Mechanizm Finansowy – 4.

Dla wnioskodawcy podział na źródło finansowania nie ma w zasadzie praktycznego znaczenia. Dlatego opisując Priorytety, będziemy traktowali Mechanizmy jako jedno źródło dofinansowania. Każdy z Priorytetów zawiera opis celów, rodzajów działań kwalifikujących się do objęcia wsparciem, dodatkowe kryteria oceny projektów oraz przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie w pierwszej rundzie aplikacyjnej. Umożliwi to wnioskodawcom krytyczne spojrzenie na możliwości ubiegania się o wsparcie planowanych przedsięwzięć w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych.

2.1.1. PRIORYTETY

<p>Priorytet</p>	<p>I. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego poprzez m. in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii</p>
<p>Cel/Cele</p>	<p>Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń w środowisku, poprzez ochronę powietrza, ochronę wód powierzchniowych oraz racjonalną gospodarkę odpadami</p>
<p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ograniczenie korzystania z indywidualnych systemów ogrzewania na rzecz podłączenia do zbiorczych/komunalnych sieci ciepłych ● zastąpienie przestarzałych źródeł energii ciepłej nowoczesnymi, energooszczędnymi i ekologicznymi źródłami energii ● prace termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej ● inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii, tj. wykorzystania energii wodnej (małe elektrownie wodne), energii słonecznej oraz biomasy w indywidualnych systemach grzewczych ● budowa, przebudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemów kanalizacji zbiorczej ● organizacja selektywnej zbiórki odpadów, a następnie zagospodarowanie ich poprzez odzysk

<p>Kryteria wyboru projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● minimalna wartość dofinansowania pojedynczego projektu wynosi 250 tys. euro, maksymalna 2 mln euro ● uzyskanie w wyniku realizacji wymiernego efektu ekologicznego ● zastosowanie najlepszej dostępnej techniki ● pozytywna opinia wydziału ochrony środowiska, właściwego starosty lub wojewody
<p>Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w Orzyszu”, Gmina Orzysz, dofinansowanie: 291 375 euro 2. „Zbiórka, Utylizacja i Recycling Urządzeń Elektrycznych i Elektronicznych”, Impuls Sp. z o.o., dofinansowanie: 399 047 euro 3. „Modernizacja ciepłowni osiedlowej Spółdzielni Mieszkaniowej „Wzgórze” w mieście Ożarów, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wzgórze” dofinansowanie: 859 846 euro
<p>UWAGI</p>	<p>W obecnej rundzie aplikacyjnej (termin składania wniosków do 16 kwietnia 2007 r.) nie będą dofinansowywane projekty dotyczące termomodernizacji. Jednocześnie, z powodu przewidywanego wyczerpania środków finansowych, Priorytet nie będzie realizowany w ramach kolejnej rundy aplikacyjnej.</p>

<p>Priorytet</p>	<p>II. Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami</p>
<p>Cel/Cele</p>	<p>Promowanie i wprowadzanie w życie zasad zrównoważonego rozwoju wśród władz i społeczeństwa</p>
<p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● zmniejszenie energio-, materiało- i wodochłonności produkcji i usług poprzez poprawę efektywności wykorzystania zasobów produkcyjnych ● wykorzystanie odnawialnych źródeł energii ● wspieranie procesu tworzenia „zielonych” miejsc pracy i „zielonych zamówień”

	<ul style="list-style-type: none"> ● działania na rzecz poprawy poziomu edukacji ekologicznej, poprzez tworzenie sieci nauczania na rzecz środowiska ● działania zachęcające do ochrony, poprawy i przywracania różnorodności biologicznej, w tym zasobów morskich oraz obszarów włączonych do sieci Natura 2000 oraz na obszarach morskich ● działania na rzecz wsparcia gospodarki leśnej
Kryteria wyboru projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● minimalna wartość dofinansowania pojedynczego projektu wynosi 250 tys. euro ● wykazany związek z podejmowanymi lub planowanymi do podjęcia zadaniami inwestycyjnymi ● rozwiązanie istotnych problemów dotyczących redukcji zanieczyszczeń środowiska, ochrony cennych przyrodniczo obszarów oraz gatunków roślin i zwierząt, wzmocnienie trwałości i różnorodności biologicznej ekosystemów oraz zrównoważonych relacji między wzrostem zasobów leśnych a poziomem ich użytkowania oraz w wybranych przypadkach udziału władz lokalnych i partnerów społecznych w tworzeniu i wdrażaniu projektu
Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Człowiek, środowisko, integracja”, Urząd Miasta Toruń, dofinansowanie: 377 697 euro 2. „Propagowanie czystego biznesu w Polsce”, Fundacja Partnerstwo dla Środowiska, dofinansowanie: 1 147 261 euro 3. „Optymalizacja wykorzystania zasobów sieci Natura 2000 dla zrównoważonego rozwoju w Karpatach”, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie; dofinansowanie: 950 000 euro
UWAGI	W Priorytecie tym promowana jest szeroka współpraca władz lokalnych z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Priorytet	III. Ochrona kulturowego dziedzictwa, w tym transport publiczny i
------------------	---

	odnowa miast
Cel/Cele	Zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem oraz wykreowanie narodowego produktu turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (zwłaszcza Warszawa, Kraków, Gdańsk, Poznań, Wrocław)
Rodzaje kwalifikujących się projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● rewitalizacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych strategii produktów turystyki kulturowej ● rewitalizacja historycznych obiektów miejskich ● rewitalizacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele kulturalne zespołów fortyfikacji oraz budowli obronnych ● rewitalizacja obiektów przemysłowych o wysokiej jakości na cele kulturalne, zwłaszcza na muzea nowoczesności ● renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii ● budowa i rozbudowa publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu ● budowa, rozbudowa, odbudowa, adaptacja infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury ● kompleksowe programy konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych i archiwaliów istotnych dla europejskiego dziedzictwa kulturowego ● tworzenie systemów zabezpieczeń zabytków ruchomych i nieruchomości przed kradzieżą i zniszczeniem
Kryteria wyboru projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● minimalna wartość projektu wynosi 1 mln euro ● zgodność z aktualnym Lokalnym Programem Rewitalizacji (projekty dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich) ● zgodność z Narodową Strategią Rozwoju Kultury ● ważność projektu z punktu widzenia polityki kulturalnej państwa

Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie	<ol style="list-style-type: none">1. „Renowacja królewskiego zespołu pałacowo-ogrodowego w Wilanowie. Etap II”, Muzeum Pałac w Wilanowie, dofinansowanie: 3 496 540 euro2. Modernizacja budynku oficyny siedziby Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, Międzynarodowe Centrum Kultury, dofinansowanie : 1 776 493 euro3. „Konserwacja, renowacja i adaptacja na cele kultury zespołów fortyfikacji Starego Miasta w Zamościu”, Miasto Zamość, dofinansowanie: 5 902 580 euro
UWAGI	W pierwszej kolejności będą realizowane projekty dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Z powodu przewidywanego wyczerpania środków finansowych, Priorytet nie będzie realizowany w kolejnej rundzie aplikacyjnej.

<p>Priorytet</p>	<p>IV. Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń</p>
<p>Cel/Cele</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Wzmocnienie jednostek samorządu terytorialnego poprzez poszerzenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli administracji publicznej na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym ● Wzmocnienie instytucjonalne społeczeństwa obywatelskiego poprzez wsparcie działalności sektora pozarządowego, ze szczególnym uwzględnieniem równouprawnienia kobiet i mężczyzn
<p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● promowanie szkoleń zawodowych dla szerokiej grupy pracowników administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego ● opracowanie programów szkoleniowych na podstawie zidentyfikowanych zadań administracji samorządowej, w tym działań dotyczących równego traktowania kobiet i mężczyzn ● sporządzanie standardów kompetencyjnych w zakresie integracji z UE ● przeprowadzenie szkoleń dla pracowników administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego ● wspieranie doradztwa i informacji dla jednostek samorządu terytorialnego oraz sektora pozarządowego ● opracowanie odpowiednich instrumentów edukacyjnych oraz promowanie partnerstw lokalnych ● modernizacja usług administracji szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego oraz poprawa wydajności i wdrażania najlepszych praktyk poprzez wykorzystanie oprogramowania i technologii informatycznych ● wspieranie współpracy władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi, w tym wspieranie programów z zakresu <i>participatory governance</i>, wspieranie działań tworzących płaszczyznę stałej współpracy i wymiany doświadczeń

	<p> pomiędzy podmiotami zajmującymi się świadczeniem podobnych usług społecznych lub działających w tej samej sferze</p>
<p><i>Kryteria wyboru projektów</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ● udział jak największej liczby beneficjentów i partnerów społecznych w projekcie ● projekt realizowany na obszarze o wysokim bezrobociu ● wpływ na poszerzanie wiedzy i umiejętności zawodowych kadry administracji rządowej i samorządowej ● wpływ na usprawnienie organizacji pracy beneficjenta ● wpływ na realizację zadań związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego ● wpływ na wsparcie działalności sektora pozarządowego ● wpływ na realizację zasady równego statusu mężczyzn i kobiet ● dotychczasowa aktywność beneficjenta w sferze rozwoju zasobów ludzkich w danej jednostce
<p><i>Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Budowanie systemu przeciwdziałania przemocy w Warszawie”, Miasto Stołeczne Warszawa, dofinansowanie: 635 000 euro. 2. „System podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników”, Gmina Bogatynia, dofinansowanie: 277 000 euro. 3. „Budowanie potencjału instytucjonalnego JST do lepszego dostarczania usług publicznych”, Związek Miast Polskich, dofinansowanie: 2 835 000 euro.
<p>UWAGI</p>	<p>Brak</p>

Priorytet	V. Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem
Cel/Cele	Poprawa warunków zdrowotnych społeczeństwa poprzez m.in. programy promocji zdrowia i profilaktyki
Rodzaje kwalifikujących się projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● projekty z zakresu promocji zdrowia i programów profilaktyki ● projekty w zakresie poprawy opieki perinatalnej ● projekty w zakresie podnoszenia stanu wiedzy o nowoczesnych metodach planowania rodziny i standardów odpowiedzialnego rodzicielstwa ● projekty mające na celu integrację środowisk zagrożonych patologią (narkomania, alkoholizm) oraz zapobieganiu przestępczości wśród nieletnich ● projekty zakładające integrację dzieci niepełnosprawnych z pełnosprawnymi, w tym tworzenie grup integracyjnych, programów integracyjnych ● projekty mające na celu tworzenie ogólnodostępnych stref rekreacji dziecięcej, w tym budowa boisk, placów zabaw, organizacja zajęć pozalekcyjnych ● projekty z zakresu terapeutycznych systemów telemedycznych, medycyny internetowej, systemów edukacyjnych oraz gromadzenia danych, wykonywanie badań diagnostycznych na odległość, budowa informatycznych platform medycznych w celach informacyjnych ● projekty z zakresu podnoszenia jakości i dostępności usług medycznych
Kryteria wyboru projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● projekty obejmujące tereny wiejskie i małomiasteczkowe (do 20 tys mieszkańców) ● wydatki inwestycyjne w projekcie nie mogą przekroczyć 70 proc. kosztów kwalifikowalnych ● realizacja projektu musi wynikać bezpośrednio z narodowej, regionalnej albo lokalnej strategii zdrowia

	<ul style="list-style-type: none"> ● racjonalność ze względu epidemiologicznego i demograficznego obszaru oddziaływania projektu ● racjonalność zarządzania projektem ● uzasadnienie kosztów projektu ● określenie mierzalnych przez wnioskodawcę wskaźników, celów – bezpośredniego i ogólnego ● zwiększenie poziomu dostępu do specjalistycznych i wysoko specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, poprawa jakości świadczeń zdrowotnych, promocja zdrowego stylu życia lub zwiększanie świadomości społecznej w obszarach priorytetowych ● dysponowanie kadrą specjalistów umożliwiającą realizację projektu ● doświadczenie w realizacji we współpracy z krajowymi i międzynarodowymi ośrodkami podobnych projektów ● trwałość i długofalowość efektów projektu ● wykonalność finansowa
<p><i>Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Kompleksowa informatyzacja systemu krwiodawstwa i krwiolecznictwa w Polsce”, Instytut Hematologii i Transfuzjologii, RCKiK Białystok, dofinansowanie: 1 979 332 euro 2. „Sportowe Centrum Promocji Zdrowia w Rejowcu Fabrycznym”, Miasto Rejowiec Fabryczny, dofinansowanie: 1 050 784 euro 3. „Poprawa jakości usług medycznych w podstawowej opiece zdrowotnej w Wielkopolsce”, Akademia Medyczna w Poznaniu
<p>UWAGI</p>	<p>W tym Priorytecie wnioskodawca musi dokonać podziału wydatków na inwestycyjne i nieinwestycyjne, przy czym wydatki inwestycyjne nie mogą wynieść więcej niż 70 proc. kosztów kwalifikowanych projektu.</p>

Priorytet	VI. Badania naukowe
Cel/Cele	Wsparcie poprzez badania naukowe ze wszystkich dziedzin i dyscyplin naukowych realizowanych w ramach Mechanizmów Finansowych
Rodzaje kwalifikujących się projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii ● promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami ● ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym odnowa miast ● rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmocnienie wspierających go procesów demokratycznych ● opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem ● wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa ● ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzenia w życie odpowiednich przepisów oraz dokonania inwestycji w infrastrukturę i technologię, przy priorytetowym traktowaniu gospodarki odpadami komunalnymi ● polityka regionalna i działania transgraniczne ● projekty badawcze realizowane w powyższym zakresie we współpracy z krajami EFTA/EOG
Kryteria wyboru projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● oryginalność tematyki badawczej, tez projektu oraz metodyki badań

	<ul style="list-style-type: none"> ● wartość naukowa i użytkowa projektu ● znaczenie podjętej problematyki badawczej ● poprawność założeń badawczych ● dojrzała koncepcja rozwiązania zgłaszanego problemu naukowego ● zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu badań ● prawidłowość wywiązywania się wykonawców projektu i jednostki z podejmowanych uprzednio zobowiązań ● złożenie wniosku przez podmiot uprawniony zgodnie z definicją jednostki naukowej zawartą w ustawie o zasadach finansowania nauki
Przykłady wniosków, które otrzymały dofinansowanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Analiza molekularna w chorobach neurodegeneracyjnych spowodowanych mutacjami dynamicznymi”, Instytut Psychiatrii i Neurologii, dofinansowanie: 305 660 euro 2. „Przyrodnicze uwarunkowania planowania przestrzennego w Polskich Obszarach Morskich z uwzględnieniem sieci Natura 2000”, Instytut Oceanologii PAN, dofinansowanie: 576 549 euro 3. „Nowe metody redukcji emisji zanieczyszczeń i wykorzystywania produktów ubocznych oczyszczalni ścieków”, Politechnika Gdańska, Wydział Inżynierii Lądowej i Środowiska, dofinansowania: 739 222 euro.
Uwagi	Ze względu na przewidywane wyczerpanie środków finansowych Priorytetu podczas obecnego naboru wniosków, w kolejnej rundzie aplikacyjnej Priorytet nie będzie realizowany.

Priorytet	VII. Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa

Cel/Cele	Zapewnienie odpowiednich standardów zabezpieczenia granicy lądowej, morskiej i powietrznej, zapewnienie wdrożenia przepisów z Schengen oraz wzrost bezpieczeństwa narodowego oraz bezpieczeństwa w obrębie Obszaru Schengen, jak również zapewnienie systemów obsługi mieszanego ruchu migracyjnego na obszar Schengen.
Rodzaje kwalifikujących się projektów	<ul style="list-style-type: none">● wzmocnienie przejść granicznych (w tym budowa, przebudowa i modernizacja przejść granicznych)● infrastruktura teleinformatyczna zapewniająca bezpieczny dostęp do systemów informacyjnych Schengen, VIS i VISION, jak również infrastruktura dla jednostek wymiaru sprawiedliwości i administracji celnej● infrastruktura na zewnętrznych granicach UE i sprzęt do zwalczania przestępczości transgranicznej, przestępczości zorganizowanej oraz nielegalnej imigracji● infrastruktura dla Służby Celnej● infrastruktura migracyjno-azyłowa● systemy informacyjne służące poprawie pracy jednostek wymiaru sprawiedliwości, a także szkoleń w zakresie tych systemów● szkolenia dotyczące zasad funkcjonowania obszaru Schengen dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz służb im podległych● zwalczanie międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, w tym terroryzmu, handlu ludźmi, przemytu, prania pieniędzy, defraudacji i korupcji● umacnianie współpracy Policji i Straży Granicznej poprzez prace badawcze i poszerzoną współpracę z uwzględnieniem infrastruktury komunikacyjnej● szkolenia w zakresie funkcji prewencyjnych Policji i Straży Granicznej poprzez prace badawcze i poszerzoną współpracę z instytucjami akademickimi● budowanie kompetencji Policji, Straży Granicznej wymiaru sprawiedliwości dla zwiększenia ich efektywności i spójności działań● budowa kompetencji związanych z przetwarzaniem wniosków wizowych i azyłowych

	<ul style="list-style-type: none"> ● budowanie kompetencji w zakresie przeciwdziałania handlowi kobietami i dziećmi
<p><i>Kryteria wyboru projektów</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ● zgodność z założeniami w dokumentach o charakterze strategicznym ● bezpośredni wpływ na zabezpieczenie granicy zewnętrznej Unii Europejskiej ● lokalizacja projektu bezpośrednio na granicy zewnętrznej UE lub w jej sąsiedztwie albo ścisły związek z ochroną granicy zewnętrznej i terytorium UE
<p><i>Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Wzmocnienie morskiego przejścia granicznego w Porcie Gdynia – system monitoringu bezpieczeństwa portu”, Zarząd Morskiego Portu Gdynia S.A., dofinansowanie: 491 251 euro 2. „Kukuryki – modernizacja dojazdu do mostu granicznego przez rzekę Bug”, Lubelski Zarząd Drogowych Przejść Granicznych w Chełmie, dofinansowanie: 845 786 euro 3. „Wzmocnienie sądownictwa poprzez informatyzację wydziałów ksiąg wieczystych sądów rejonowych”, Ministerstwo Sprawiedliwości, dofinansowanie: 5 015 000 euro
<p>UWAGI</p>	<p>Do ubiegania się o dofinansowanie w ramach tego Priorytetu dopuszczone są również organizacje pozarządowe prowadzące działalność mającą na celu przeciwdziałanie zjawisku handlu ludźmi.</p>

<p>Priorytet</p>	<p>VIII. Ochrona środowiska ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych</p>
<p>Cel/Cele</p>	<p>Wzmocnienie umiejętności i możliwości działania administracji szczebla centralnego, regionalnego i lokalnego oraz innych jednostek odpowiedzialnych za wdrażanie i egzekwowanie praw UE w zakresie ochrony środowiska</p>
<p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● usprawnienie wdrażania i egzekucji prawa z zakresu ochrony środowiska ● wspieranie budowy zdolności instytucjonalnych administracji odpowiedzialnej za ochronę środowiska ● gromadzenie i upowszechnianie informacji o najlepszych dostępnych technikach (zgodnie z Dyrektywą 96/91/EC) i o „czystej produkcji” ● rozwój systemów zarządzania środowiskowego
<p>Kryteria wyboru projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● minimalna wartość dofinansowania pojedynczego projektu wynosi 250 tys. euro ● sformułowanie konkretnych oczekiwań pomocy przez uprawnione jednostki administracyjne ● przedstawienie poparcia dla zakresu i wielkości oczekiwanej pomocy przez kierownika jednostki nadzorującej
<p>Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie</p>	<p>1. „Wzmocnienie zdolności administracyjnych w zarządzaniu ochroną środowiska polskiej strefy przybrzeżnej”, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Oddział Morski Gdynia, dofinansowanie: 306 000 euro</p>

	2. „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska, na podstawie doświadczeń norweskich”, Główny Inspektor Ochrony Środowiska, dofinansowanie: 1 902 788 euro.
UWAGI	Brak.

Priorytet	IX. Polityka regionalna i działania transgraniczne
Cel/Cele	<ul style="list-style-type: none"> ● poprawa komunikacji społecznej i współpracy transgranicznej mieszkańców i władz Polski z państwami EOG i EFTA, państwami regionu Morza Bałtyckiego, Białorusią, Federacją Rosyjską-Obwodem Kaliningradzkim i Ukrainą ● promocja rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym
Rodzaje kwalifikujących się projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● tworzenie i wdrażanie programów współpracy transgranicznej mających na celu poprawę funkcjonowania administracji samorządowej oraz pobudzanie inicjatyw społecznych, inicjatyw służących ochronie zdrowia oraz rozwoju przedsiębiorczości w regionie ● transfer wiedzy z regionów lepiej do słabiej rozwiniętych ● promowanie rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce ● zapewnienie systemu komunikowania się i wymiany informacji ● współpraca w zakresie transgranicznej turystyki ekologicznej w regionach rozwijających się ● szkolenia dla pracowników administracji rządowej i samorządowej w krajach EOG mające na celu podwyższenie kwalifikacji zawodowych
Kryteria wyboru projektów	<ul style="list-style-type: none"> ● uzasadnienie potrzeby realizacji projektu ● racjonalność zarządzania projektem ● uzasadnienie kosztów projektu ● określenie mierzalnych wskaźników monitoringu, celu głównego, bezpośredniego i rezultatu
Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie	1. „Polsko-Ukraiński Ośrodek Edukacji Publicznej”, Gmina Miejska Kraśnik, dofinansowanie: 442 000 euro

	2. „Dom Karpacki – pobudzenie współpracy transgranicznej regionów karpackich”, Fundacja Karpacka – Polska, dofinansowanie: 398 863 euro
UWAGI	Brak.

<p>Priorytet</p>	<p>X. Pomoc techniczna przy wdrażaniu <i>acquis communautaire</i></p>
<p>Cel/Cele</p>	<p>Rozwijanie zdolności administracyjnych i instytucjonalnych w zakresie prawidłowego i terminowego wprowadzania w życie dorobku prawnego Wspólnoty, w tym przede wszystkim wsparcie administracji odpowiedzialnej zarówno za kształtowanie, wdrażanie tego prawa, jak i ocenę zgodności przyjmowanych krajowych rozwiązań legislacyjnych z prawem UE. Szczególnie ważne jest zapewnienie dostępu do ekspertyz prawnych, analiz, wymiany doświadczeń, szkoleń w odniesieniu do reprezentowania państwa w postępowaniu przed ETS.</p>
<p>Rodzaje kwalifikujących się projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● szkolenie dla administracji w zakresie wdrażania <i>acquis communautaire</i> oraz proponowanych zmian w prawie UE ● pomoc techniczna w zakresie zgodności przyjmowanych krajowych rozwiązań legislacyjnych ze zobowiązaniami nakładanymi prawem UE, w tym propozycja nowych rozwiązań ● wsparcie w postaci pomocy technicznej związanej z uczestnictwem Polski w postępowaniach przed ETS ● pomoc techniczna w zakresie organizacji i sposobów wdrażania <i>acquis communautaire</i> ● promocja rozwiązań legislacyjnych zapewniających prawidłowe wdrażanie <i>acquis</i> oraz nowych propozycji legislacyjnych zgodnych z prawem UE i orzecznictwa ETS ● wsparcie organizacji pozarządowych i organizacji przedsiębiorców w działaniach związanych z wdrażaniem <i>acquis</i> oraz opiniowaniem projektów aktów prawnych oraz dokumentów pozalegisacyjnych UE ● pomoc techniczna w zakresie uczestnictwa administracji rządowej w procesie kształtowania <i>acquis</i> oraz dokumentów nielegislacyjnych

<p>Kryteria wyboru projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● spójność działania z planowanym działaniem ● bezpośredni wpływ projektu na wdrażanie <i>acquis</i> w Polsce ● wpływ na usprawnienie pracy beneficjenta ● wpływ na poszerzenie wiedzy i umiejętności zawodowych kadry administracji rządowej
<p>Przykłady wniosków, które uzyskały dofinansowanie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Wzmocnienie aktywnego udziału Polski w procesie stanowienia prawa UE”, UKIE, dofinansowanie: 300 000 euro 2. „Wdrożenie procedury transpozycji wspólnotowych aktów do polskiego porządku prawnego UKIE, dofinansowanie: 360 000 euro 3. „Pilotażowe Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej i Budowa Narzędzi do Zarządzania Zlewnią”, Instytut Budownictwa Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, dofinansowanie: 399 500 euro
<p>UWAGI</p>	<p>Brak.</p>

2.1.2. FUNDUSZ KAPITAŁU POCZĄTKOWEGO

Fundusz Kapitału Początkowego w swym założeniu miał wspomagać wnioskodawców w przygotowywaniu projektów poprzez wsparcie finansowe sporządzania wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności i innych dokumentów składających się na dokumentację aplikacyjną. Na realizację tego celu przeznaczono ponad 10,5 mln EUR, przy czym wysokość dotacji została określona na poziomie od 5000 do 20 000 EUR, zaś wielkość dofinansowania – do 90 proc. kosztów kwalifikowanych. W przypadku podmiotów zamierzających następnie ubiegać się o środki finansowe w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych kwota dotacji wynosi maksymalnie 10 000 EUR.

Decyzją Instytucji Koordynującej (Krajowego Punktu Kontaktowego) drastycznie zmniejszono i tak niewielką kwotę alokacji środków. Obecnie wynosi ona 2 mln EUR. Co więcej, do ubiegania się o dotacje na przygotowanie projektów dopuszczeni zostali jedynie wnioskodawcy, którzy zamierzają realizować projekty w partnerstwie z państwami-darczyńcami (Norwegia, Liechtenstein, Islandia). Operatorem Funduszu jest firma doradcza ECORYS, która prowadzi nabór wniosków o dofinansowanie. Nabór trwa do 15 lutego 2007 r. lub do wyczerpania środków.

Ze względu na zawężenie kręgu beneficjentów do podmiotów zamierzających składać wnioski partnerskie rozszerzeniu uległ katalog kosztów kwalifikowanych projektu. Należą do nich koszty:

- zakupu danych lub informacji niezbędnych do zawarcia partnerstwa,
- organizacji spotkań z partnerami,
- delegacji i podróży,
- usług telekomunikacyjnych,
- konsultacji.
- studiów wykonalności

Warto podkreślić, że czas trwania projektu nie może przekroczyć 6 miesięcy. W przypadku Priorytetów: Ochrona Środowiska, Ochrona Europejskiego Dziedzictwa Kulturowego oraz Badania Naukowe realizacja projektów powinna zakończyć się przed ostatecznym terminem złożenia „właściwych” wniosków aplikacyjnych do konkretnych Priorytetów.

Wnioski można składać wyłącznie w formie elektronicznej. Ocena wniosków – zgodnie z wytycznymi przedstawionymi przez Operatora – wynosi 10 dni roboczych. W ciągu kolejnych 15 dni roboczych podpisywana jest umowa o dofinansowanie projektu. Oznacza to, że wnioski oceniane są na bieżąco w kolejności składania. Zgodnie z zasadą „dwóch par oczu”, aplikacje oceniają dwaj tzw. asesory. Liczba przyznanych punktów stanowi wypadkową obu ocen. Jeżeli projekt otrzyma co najmniej 60 proc. liczby punktów możliwych do uzyskania, wówczas jest zatwierdzany do wsparcia z Funduszu Kapitału Początkowego w ramach dostępnych środków. Od decyzji o odrzuceniu wniosku nie przysługuje droga odwoławcza.

2.1.3. FUNDUSZ DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Ze względu na wysokie minimalne budżety projektów składanych do Mechanizmów Finansowych (zawsze ponad 1 mln PLN) większość organizacji pozarządowych praktycznie pozbawiona została możliwości samodzielnego ubiegania się o dofinansowanie. Z myślą o tych podmiotach opracowano Fundusz dla Organizacji Pozarządowych, w ramach którego sektor NGO może uzyskać dotacje w obszarach priorytetowych Mechanizmów, przygotowując projekty o mniejszej skali oddziaływania. Zasady konstrukcji projektów będą bardzo zbliżone. Podstawową różnicę stanowi kwota dofinansowania projektu, o jaką może się ubiegać wnioskodawca. Wynosi ona od 5000 do 250 000 EUR, co pozwoli na realizowanie projektów przez mniejsze i średniej wielkości organizacje pozarządowe.

Warto podkreślić, że Fundusz dla Organizacji Pozarządowych będzie miał dwóch odrębnych Operatorów: firmę ECORYS, obsługującą także Fundusz Kapitału Początkowego, oraz Fundację Fundusz Współpracy. Pierwsza z nich zarządzać będzie obszarami: Ochrona środowiska i zrównoważony rozwój oraz Wyrównanie szans i integracja społeczna, druga natomiast obszarem pod nazwą Demokracja i społeczeństwo obywatelskie. Jak można się spodziewać, projekty realizowane w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych będą miały charakter projektów edukacyjnych, szkoleniowych lub doradczych, nie zaś inwestycyjnych.

Obecnie Operatorzy czekają na decyzję państw-darczyńców o przyznaniu środków finansowych. Uruchomienie Funduszu planowane jest na II kwartał 2007 r.

2.1.4. POLSKO-NORWESKI FUNDUSZ BADAŃ NAUKOWYCH

W ramach odrębnego Grantu Blokowego planuje się uruchomienie Polsko-Norweskiego Funduszu Badań Naukowych. Fundusz ten wspierał będzie wspólne projekty badawcze, warsztaty, seminaria oraz wymianę młodych naukowców między Polską a Królestwem Norwegii.

Zakresem badań objęte zostaną wyłącznie obszary: ochrona środowiska i opieka zdrowotna. Uruchomienie Funduszu planowane jest w 2007 r.

2.2. TYPY PROJEKTÓW

Projekty realizowane w ramach Mechanizmów Finansowych mogą przybrać trojaki postać: projektów pojedynczych, grup projektów (programów) oraz tzw. grantów blokowych. W porównaniu do funduszy strukturalnych UE jest to istotne *novum*, umożliwiające przeprowadzanie przedsięwzięć zarówno o charakterze lokalnym, jak i regionalnym, a nawet ogólnopolskim.

Wnioskodawca, wybierając typ projektu, jaki zamierza realizować, musi kierować się zarówno zasadami i wytycznymi obowiązującymi w ramach danego priorytetu, kryteriami oceny wniosków, jak też przede wszystkim własnymi możliwościami finansowo-organizacyjnymi i efektem, jaki zamierza osiągnąć. Doświadczenie pierwszej rundy aplikacyjnej pokazało, że zdecydowanie największą popularnością cieszyły się projekty pojedyncze, jako najmniej skomplikowane z organizacyjnego punktu widzenia.

2.2.1. POJEDYNCZE PROJEKTY

Zgodnie z wytycznymi do Mechanizmów Finansowych, pojedynczy projekt zdefiniowany został jako: „Ekonomicznie niepodzielna seria działań odpowiadająca ściśle określonej funkcji technicznej z jasno określonymi celami; może zawierać jeden lub więcej podprojektów”. Można także powiedzieć, że projekt pojedynczy to taki projekt, który realizuje konkretną potrzebę wnioskodawcy (społeczną, ekonomiczną, środowiskową czy inną) w oparciu o wybrany Priorytet Mechanizmów Finansowych.

Do takich projektów wnioskodawcy przyzwyczajeni są najbardziej, aplikując o dofinansowanie z różnych źródeł, zarówno bezzwrotnych (Mechanizmy, fundusze pomocowe UE, granty z innych źródeł), jak i zwrotnych (kredyty, pożyczki, inne). Można powiedzieć, że pojęcie projektu pojedynczego wyczuwane jest nieomal intuicyjnie. Jeżeli każde większe, zorganizowane działanie zakwalifikujemy jako projekt (np. budowa drogi, zorganizowanie imprezy, zakup sprzętu, informatyzacja placówki), będzie to zazwyczaj projekt pojedynczy w rozumieniu Mechanizmów Finansowych. Do takich właśnie projektów przyzwyczailiśmy się, składając wnioski o dotacje z funduszy przedakcesyjnych i strukturalnych UE.

Warto dodać, że pojedynczy projekt może być realizowany nie tylko przez pojedynczego wnioskodawcę, ale również w partnerstwie z innymi podmiotami. Może mieć także charakter ponadlokalny, a nawet ogólnopolski czy międzynarodowy. Istotą tego typu projektu jest wyznaczenie i zrealizowanie ściśle określonego celu poprzez serię zaplanowanych działań. To odróżnia go od grupy projektów – konstrukcji dotychczas praktycznie nieznanego szerszemu gronu wnioskodawców.

2.2.2. GRUPY PROJEKTÓW

Grupa projektów (Program) charakteryzuje się tym, że dotyczy kilku oddzielnych projektów, mających na celu osiągnięcie celów wspólnych tematycznie, przestrzennie lub obszarowo. „Programy” znajdują zastosowanie we wdrażaniu bardziej kosztownych i złożonych strategii lub jej elementów, co w podstawowy sposób odróżnia je od pojedynczych projektów.

Co istotne, projekty te są koordynowane przez tzw. Operatora Programu, będącego jednocześnie wnioskodawcą, zaś wdrażane przez konsorcjum (partnerstwo). Zadaniem Operatora – poza zarządzaniem Programem i jego koordynacją – jest również dystrybucja środków finansowych z dotacji do poszczególnych beneficjentów końcowych.

Beneficjentami (projektodawcami), podobnie jak w przypadku pojedynczych projektów, mogą być wszelkie instytucje sektora publicznego, prywatnego oraz organizacje pozarządowe, działające w interesie publicznym. Natomiast Operatorem Programu może być niezależna jednostka, silnie powiązana z obszarem tematycznym lub geograficznym, w ramach którego wdrażany będzie Program. Według zasad wynikających z Mechanizmów, choć nie jest to wyrażone wprost, Operator nie może być jednocześnie beneficjentem końcowym.

Nieco inaczej niż w przypadku pojedynczych projektów wygląda procedura ubiegania się o dofinansowanie. Wnioski składane są co prawda w tym samym terminie, co projekty pojedyncze, ale to Operator przygotowuje kompletną dokumentację aplikacyjną, a po uzyskaniu grantu ogłasza nabór projektów na podstawie przygotowanej przez siebie procedury i dokonuje wyboru projektów. Koszty administrowania Programem przysługujące z tego tytułu Operatorowi nie mogą wynieść więcej niż 10 proc. kosztów kwalifikowanych całego projektu (Programu).

2.2.3. GRANTY BLOKOWE

Granty Blokowe w swej konstrukcji bardzo przypominają Programy (grupy projektów). Różnica polega na tym, że wdrażane są na jeszcze większą skalę, w ramach wyodrębnionej części alokacji środków finansowych.

Przykładem realizacji Grantu Blokowego może być uruchomienie Funduszu Kapitału Początkowego, dla którego funkcję Operatora pełni firma doradcza ECORYS Research and Consulting.

3. BENEFICJENCI

Krąg beneficjentów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie z Mechanizmów Finansowych określony został bardzo szeroko. Zgodnie z ogólnymi zasadami, o dotację ubiegać się mogą wszelkie instytucje publiczne i prywatne, a także organizacje pozarządowe, mające siedzibę w Polsce i działające w interesie publicznym. Oznacza to, że teoretycznie każdy zorganizowany podmiot niebędący osobą fizyczną może przygotować i złożyć wniosek o dofinansowanie projektu. Naturalnie, od tej ogólnej zasady istnieją pewne wyjątki, które zostaną omówione w rozwinięciu niniejszej części. Warto zauważyć, że w przypadku Mechanizmów Finansowych istotna rola przypada wnioskodawcom składającym projekty wspólnie z innymi

podmiotami, tj. partnerstwom. Trzeba także podkreślić, że przeważający udział w absorpcji środków finansowych z Mechanizmów mają jednostki samorządu terytorialnego najniższego szczebla, czyli gminy.

3.1. POJEDYNCZY WNIOSKODAWCA

Złożenie projektu przez pojedynczego wnioskodawcę (np. gminę, organizację pozarządową) to typowa sytuacja, z jaką możemy spotkać się zarówno w przypadku projektów realizowanych w ramach Mechanizmów Finansowych, jak i np. funduszy strukturalnych czy innych źródeł finansowania projektów. Dość powiedzieć, że w pierwszej rundzie aplikacyjnej złożono zaledwie kilka wniosków skonstruowanych jako tzw. programy (grupy projektów), które wymagały zawarcia umowy partnerskiej między kilkoma wnioskodawcami. W pojedynkę działa się po prostu sprawniej, choć możliwości w naturalny sposób są bardziej ograniczone niż w przypadku projektów partnerskich.

Jak już wspomniano, do ubiegania się o dotacje z Mechanizmów dopuszczone zostały – co do zasady – wszelkie instytucje sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego, działające w interesie publicznym. Pojedynczym wnioskodawcą mogą być zatem m.in.:

- jednostka samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo),
- jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego nie działająca w celu osiągnięcia zysku,
- podmiot realizujący zadania publiczne na podstawie umowy z jednostką samorządu terytorialnego
- jednostka administracji rządowej (np. ministerstwo),
- jednostka organizacyjna administracji rządowej (np. jednostka budżetowa),
- jednostka służby zdrowia,
- instytucja publiczna (np. szkoła wyższa, instytucja kultury),
- jednostka naukowa lub badawczo-rozwojowa,
- organizacja pozarządowa,
- spółka prawa handlowego,
- organizacja przedsiębiorców,
- kościół lub związek wyznaniowy,
- spółdzielnia, wspólnota mieszkaniowa,
- partnerstwo.

Możliwość złożenia wniosku aplikacyjnego w ramach konkretnego Priorytetu uwarunkowana jest celami Priorytetu i zasadami przyznawania dotacji.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowy wykaz podmiotów uprawnionych do ubiegania się o dofinansowanie w ramach poszczególnych Priorytetów.

	PRIORYTET	WNIOSKODAWCY
1.	Ochrona środowiska	Wszelkie instytucje sektora publicznego, prywatnego

	(inwestycje)	oraz organizacje pozarządowe, działające w interesie publicznym
2.	Promowanie zrównoważonego rozwoju	Wszelkie instytucje sektora publicznego, prywatnego oraz organizacje pozarządowe, działające w interesie publicznym
3.	Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego	Ministerstwo Kultury, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne nie działające dla zysku, publiczne instytucje kultury i instytucje filmowe, publiczne szkoły wyższe i uczelnie artystyczne, organizacje pozarządowe działające w sferze kultury, kościoły i związki wyznaniowe, instytucje sektora prywatnego działające w interesie publicznym
4.	Rozwój zasobów ludzkich	Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy administracji rządowej w województwie, podmioty wykonujące zadania jednostek samorządu terytorialnego, w których samorząd posiada większość udziałów lub akcji, organizacje pozarządowe
5.	Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem	Publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, uczelnie medyczne lub publiczne uczelnie prowadzące działalność badawczą i dydaktyczną w dziedzinie nauk medycznych, jednostki badawczo-rozwojowe, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, organy prowadzące szkoły lub placówki edukacyjne, minister właściwy ds. zdrowia, oświaty, wychowania
6.	Badania naukowe	Podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych oraz wyższych szkół zawodowych, placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk, jednostki badawczo-rozwojowe, Polska Akademia Umiejętności, organizacje pozarządowe
7.	Wdrażanie przepisów z Schengen	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, i Ministerstwo Transportu i Budownictwa oraz ich jednostki podległe, Służba Celna, wojewodowie „ściany wschodniej”, instytucje użyteczności publicznej, organizacje pozarządowe (zajmujące się problematyką handlu ludźmi)
8.	Ochrona środowiska (zdolności administracyjne)	Wszelkie instytucje sektora publicznego, prywatnego oraz organizacje pozarządowe, działające w interesie publicznym
9.	Polityka regionalna i działania transgraniczne	Administracja publiczna (rządowa i samorządowa) wraz z jednostkami podległymi, organizacje

		pozarządowe
10.	Pomoc techniczna	Administracja rządowa, organizacje pozarządowe, organizacje przedsiębiorców, wyższe uczelnie, ośrodki badawczo-rozwojowe

Warto podkreślić, że warunkiem ubiegania się o dotację jest prowadzenie przez wnioskodawcę działalności w obszarze wyznaczonym celami danego Priorytetu.

3.2. PARTNERSTWO

Projekty partnerskie polegają na sformalizowaniu współpracy między co najmniej dwoma podmiotami i złożeniu wspólnego projektu w jednym z obszarów priorytetowych Mechanizmów Finansowych. Dzięki tego typu projektom możliwe jest zarówno realizowanie większych przedsięwzięć, o szerszym oddziaływaniu (np. w ramach tzw. grup projektów), jak i zaangażowanie partnerów społecznych i gospodarczych we wspólnie przeprowadzenie projektu o mniejszym zasięgu. Generalnie rzecz biorąc, projekty partnerskie są bardzo dobrze widziane i wyżej punktowane niż projekty pojedynczych wnioskodawców, gdyż świadczą o chęci i możliwości realizacji istotnych zadań we współpracy z innymi niż wnioskodawca podmiotami. Realizacja niektórych działań (np. w ramach Priorytetu „Polityka regionalna i działania transgraniczne czy poprzez składanie tzw. programu) wymaga wręcz utworzenia w tym celu partnerstwa. Możliwość brania udziału w projektach partnerskich korzystna jest także dla mniejszych organizacji, instytucji czy innych podmiotów, które samodzielnie nie byłyby w stanie zrealizować zaplanowanego przedsięwzięcia. Doświadczenie nabyte w czasie przygotowywania i realizacji projektu partnerskiego z pewnością wpływać będzie również na kolejne projekty, wdrażane samodzielnie lub we współpracy z innymi podmiotami.

Partnerstwo może przybierać trójką postać: partnerstwa publiczno-publicznego, prywatno-prywatnego i publiczno-prywatnego. Poniżej dokonamy zwięzłej charakterystyki każdego z tych przypadków.

3.2.1. PARTNERSTWO PUBLICZNO-PUBLICZNE

Ten rodzaj partnerstwa polega na nawiązaniu współpracy między jednostkami sektora finansów publicznych (których pełny katalog zawiera ustawa o finansach publicznych). Chodzi nie tylko o jednostki samorządu terytorialnego, ale także np. instytucje kultury i sztuki, spółki Skarbu Państwa, jednostki naukowe itd. Co oczywiste – partnerstwa mogą być powołane do realizacji zadań wynikających z ich kompetencji własnej (ewentualnie zadań zleconych) w obszarach priorytetowych Mechanizmów Finansowych. Należy podkreślić, że podmioty takie jak Narodowy Fundusz Zdrowia, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie spełniają tego kryterium. Ponadto, zgodnie z opinią ekspertów, w obszarze Priorytetu „Wdrażanie przepisów z Schengen” projekty nie mogą być realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego. W pozostałym zakresie tworzenie partnerstw publiczno-publicznych nie jest w zasadzie ograniczone. Istotnym wyznacznikiem sensu powołania partnerstwa jest zatem cel, jaki ma zostać osiągnięty dzięki realizacji projektu.

Odnośnie do formy partnerstw publiczno-publicznych można wskazać ich trzy podstawowe rodzaje.

Pierwszą – najbardziej sformalizowaną postacią takiej współpracy – jest tzw. związek międzygminny. Zaleca się mu realizowanie projektów o złożonej strukturze organizacyjno-finansowej i długofalowym charakterze. Co istotne, podmiotem praw i obowiązków jest w takim przypadku sam związek, a nie wchodzący w jego skład partnerzy. Związkiem, jako odrębną strukturą organizacyjną, zarządza się zdecydowanie łatwiej niż pozostałymi formami współpracy. Z drugiej strony, utworzenie związku i wyposażenie go w określone kompetencje wymaga większego zaangażowania środków i czasu. Naturalnie, istniejące związki mogą aplikować o dofinansowanie projektów w ramach obecnych struktur, bez potrzeby tworzenia nowych, odrębnych podmiotów.

Formę działania publiczno-publicznego o mniejszym stopniu skomplikowania stanowi porozumienie administracyjne (znane także pod nazwą porozumienia międzygminnego), polegające na sformalizowaniu współpracy przez dwie lub kilka jednostek sektora finansów publicznych poprzez powierzenie wykonywania określonych zadań. Realizowane jest przede wszystkim przez gminy, zaś podmiotami powierzającymi mogą być samorząd województwa, czy organy administracji rządowej. W ten sposób realizowane są projekty mniej skomplikowane, o ściśle określonym celu oraz charakterze krótkoterminowym. Na mocy takiego porozumienia partnerzy precyzują role, jakie mają do odegrania w projekcie, oraz sposób finansowania przedsięwzięcia. Ważne jest to, że w przeciwieństwie do związku międzygminnego, porozumienie nie jest samoistnym podmiotem praw i obowiązków, tylko sformalizowaną współpracą partnerów na rzecz osiągnięcia wyznaczonego celu. W pierwszej rundzie aplikacyjnej – według wiedzy autorów – żaden z wniosków rekomendowanych do przyznania dofinansowania nie był składany w takiej formie, tzn. wskutek zawarcia porozumienia administracyjnego.

Trzecim i najprostszym sposobem złożenia wspólnego projektu przez partnerów publicznych jest zrzeczenie się. Powołanie stowarzyszenia lub przystąpienie do stowarzyszenia już istniejącego nie wymaga przede wszystkim tworzenia odrębnych, dodatkowych struktur, jak również angażowania środków finansowych. Jak wynika z ustawy Prawo o stowarzyszeniach, osoba prawna (lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej), mogą być jedynie członkami wspierającymi działalność stowarzyszenia, co nie przeszkadza temu, aby gminy lub inne jednostki sektora finansów publicznych działały w stowarzyszeniach przez swoich przedstawicieli. Wydaje się, że spośród wymienionych możliwych rodzajów nawiązania współpracy przez partnerów publicznych, stowarzyszenie stanowi formę najbardziej elastyczną i jednocześnie najmniej skomplikowaną.

Warto przypomnieć, że podobnie jak ma to miejsce w przypadku projektów realizowanych przy udziale środków z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, partnerstwa publiczno-publiczne mogą liczyć na 85 proc., a nawet – w przypadku powołania stowarzyszenia – na 90 proc. refundacji kwalifikowanych wydatków projektu.

3.2.2. PARTNERSTWO PRYWATNO-PRYWATNE

Jak sama nazwa wskazuje, określenie partnerstwa prywatno-prywatnego powinno bazować na negatywnej definicji partnerstwa publiczno-publicznego. Mówiąc o partnerstwie utworzonym wyłącznie przez podmioty „prywatne”, mamy na myśli wszelkie rodzaje sformalizowanej współpracy między wszelkimi podmiotami niebędącymi podmiotami publicznymi w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych. Należą do nich zarówno spółki prawa handlowego, jak i organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, szkoły

niepubliczne, spółdzielnie, izby gospodarcze, organizacje pracodawców, związki zawodowe itd.

W celu realizacji wspólnego projektu partnerzy społeczni czy gospodarczy mogą rozpocząć współpracę w dwóch zasadniczych formach – umowy partnerskiej lub wspomnianego już stowarzyszenia.

Umowa partnerska to umowa o charakterze cywilnoprawnym, kreująca stosunek prawny między dwoma lub większą liczbą podmiotów. Podejmowanie współpracy w tej formie wymaga niezwykle precyzyjnej konstrukcji samej umowy, gdyż obok wniosku o dofinansowanie stanowi ona podstawowy dokument, na podstawie którego realizowany będzie projekt. Niestety, na stronach internetowych poświęconych Mechanizmom Finansowym wnioskodawcy nie znajdują przykładowych tego typu umów. Sporządzając umowę, należy zwrócić uwagę zwłaszcza na podział praw i obowiązków wszystkich stron umowy, zapewnienie funkcji koordynatora projektu, sposób finansowania i rozliczania przedsięwzięcia, odpowiedzialność stron, a także zawrzeć postanowienia dotyczące przedmiotu projektu, jego harmonogramu, sposobu realizacji, ewentualnie innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie projektu. Umowa taka nie musi być zawierana na czas nieokreślony, niemniej jednak – ze względu na konieczność zapewnienia trwałości efektów projektu – warto wziąć pod uwagę okres funkcjonowania przedsięwzięcia po formalnym zakończeniu jego realizacji. Jeżeli mamy do czynienia z więcej niż dwoma podmiotami, warto zawsze zastanowić się nad wyłonieniem tzw. lidera projektu, który weźmie na siebie największą odpowiedzialność za realizację, mając jednocześnie największy wpływ na pozostałych partnerów. Liderem zostaje z reguły jednostka o najsilniejszej, najlepiej zorganizowanej strukturze zarządzania. W ten sposób powstaje w istocie konsorcjum podmiotów z wyłonioną przez nie organizacją wiodącą, która w imieniu pozostałych partnerów będzie reprezentowała ich interesy wobec instytucji pośredniczącej i pozostałych instytucji koordynujących i wdrażających Mechanizmy Finansowe.

W celu realizacji wspólnego przedsięwzięcia podmioty prywatne mogą – na zasadach opisanych wyżej – powołać lub przystąpić do istniejącego już stowarzyszenia. Mogą również stać się założycielami fundacji. Wtedy jednak podmiotem aplikującym o dofinansowanie jest osoba prawna (powołana organizacja pozarządowa), a nie konsorcjum podmiotów. Warto również zastanowić się nad tym w kontekście możliwości zwiększenia poziomu dofinansowania projektu (do 90 proc.). Pamiętajmy jednak, że powołanie organizacji „celowej”, przeznaczonej specjalnie do aplikowania o środki z Mechanizmów Finansowych, w większości przypadków może zakończyć się porażką. Każdy podmiot ubiegający się o wsparcie musi bowiem odznaczać się odpowiednim doświadczeniem, którego nie zdobywa się przecież w kilka miesięcy.

3.2.3. PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE

Partnerstwo publiczno-prywatne to forma współpracy podmiotu publicznego (jednostki sektora finansów publicznych) z podmiotem prywatnym. Do tej pory nie wykształciła się jednolita, uniwersalna definicja partnerstwa publiczno-prywatnego. Wynika to z faktu, iż samo pojęcie obejmuje bardzo szeroki zakres, różne modele i formy partnerstwa. Partnerstwo publiczno-prywatne charakteryzuje się kilkoma cechami, takimi jak:

- zapewnienie przez partnera prywatnego kapitału na realizację inwestycji publicznej,
- realizacja inwestycji przez partnera prywatnego,
- zarządzanie i eksploatacja inwestycji przez partnera prywatnego,
- pobieranie przez partnera prywatnego opłat z tytułu udostępniania inwestycji użytkownikom końcowym lub pobieranie regularnych opłat od partnera publicznego,

- przekazanie partnerowi publicznemu inwestycji do dalszej eksploatacji po okresie ustalonym w umowie.

Celem współpracy sektora publicznego z prywatnym jest osiągnięcie korzyści społecznych i ekonomicznych przez obu partnerów, przy czym w przypadku partnera publicznego zdecydowany nacisk kładziony jest przede wszystkim na aspekty społeczne, zaś w kręgu zainteresowania partnera prywatnego leży przede wszystkim osiągnięcie zysku.

Z ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym wynika, że wykorzystanie modelu PPP przez jednostkę publiczną następuje wówczas, gdy taka metoda realizacji przedsięwzięcia będzie bardziej korzystna z perspektywy interesu publicznego niż wykorzystanie innego sposobu jego osiągnięcia. Z tego powodu decyzja o zastosowaniu PPP przy konkretnym projekcie powinna zostać poprzedzona szczegółową analizą kosztów, które należy ponieść, i korzyści, jakie mogą być osiągnięte przy zaangażowaniu partnera prywatnego.

Modele PPP – w odniesieniu do celów i obszarów priorytetowych Mechanizmów Finansowych mogłyby znaleźć zastosowanie w takich obszarach użyteczności publicznej, jak infrastruktura drogowa (drogi, mosty, przejścia graniczne), infrastruktura sportowo-rekreacyjna (otwarte strefy rekreacji dziecięcej), infrastruktura zdrowotna (wyposażenie szpitali w nowoczesny sprzęt medyczny), infrastruktura wodno-kanalizacyjna (ochrona środowiska), infrastruktura elektroenergetyczna (odnawialne źródła energii) czy infrastruktura teleinformatyczna. Przedmiotem współpracy z partnerem prywatnym mogą być zatem inwestycje z zakresu zadań publicznych, za których realizację odpowiedzialne są podmioty publiczne, zarówno na poziomie administracji rządowej, jak i jednostek samorządu terytorialnego.

Podstawami prawnymi realizacji wspólnych przedsięwzięć opartych na modelu PPP są przede wszystkim ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym, ustawa o finansach publicznych oraz ustawa – Prawo zamówień publicznych. Pewnym minusem wdrażania projektu w tej formie jest wynikająca z ustawy o PPP konieczność przeprowadzenia wielu kosztownych analiz poprzedzających ustanowienie partnerstwa oraz wybór partnera prywatnego w drodze procedury przetargowej. Skutkuje to czasochłonnością i wysokimi kosztami przygotowania projektu. Z wiedzy autorów niniejszej publikacji wynika, że żaden z wniosków o dofinansowanie projektu nie był składany przez partnerstwo publiczno-prywatne w opisywanej tu formie.

Formę partnerstwa publiczno-prywatnego stanowi również udzielenie dotacji na realizację zadania publicznego w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub ustawę o finansach publicznych. Mimo że jest to forma bardzo rozpowszechniona i znana, stawia raczej partnera prywatnego w formie wykonawcy projektu (części zadania publicznego) niż równoprawnego uczestnika przedsięwzięcia. Przede wszystkim nie zachodzi w takim przypadku konieczność powołania konsorcjum lub spółki celowej z udziałem obu partnerów, co jest typowym działaniem w przypadku projektów realizowanych na podstawie przepisów ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

3.2.4. PARTNERSTWO TRANSGRANICZNE

Składanie wniosków w Priorytecie dotyczącym polityki regionalnej i transgranicznej, a także innych priorytetach, w których wnioskodawca chciałby zaangażować partnera nie- zarejestrowanego w Polsce, może wymagać zawarcia stosownego partnerstwa z podmiotem zagranicznym. Kwestie te regulują na poziomie sektora rządowego stosowne umowy międzynarodowe (państwowe, rządowe, resortowe), na poziomie

sektora samorządowego, zaś ustawa o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych. Ponadto partnerstwo transgraniczne może być zawarte w formie porozumienia, stowarzyszenia, a nawet umowy cywilnoprawnej. Wybór formy istotny jest z punktu widzenia realizacji projektu i jego rozliczenia. Formą rekomendowaną jest przekazanie środków w formie dotacji lub umowy o realizację zadania publicznego, poprzedzone partnerską umową nieodpłatną.

Warto przypomnieć, że w czasie obecnego naboru wniosków o dofinansowanie z Funduszu Kapitału Początkowego (do 15 lutego 2007 r.) istnieje konieczność realizacji projektu z partnerem z państw-darczyńców, tj. Islandią, Liechtensteinem lub Norwegią.

Do wniosku o dofinansowanie projektu partnerskiego należy zawsze dołączyć podstawę prawną zawiązanego partnerstwa (np. umowę partnerską, kopię statutu stowarzyszenia, kopię porozumienia administracyjnego, umowę PPP itp.). W przypadku ubiegania się o dofinansowanie przygotowania projektu z Funduszu Kapitału Początkowego jako załącznik wystarczy przedstawić stosowny list intencyjny uzyskany od partnera zagranicznego.

4. ZASADY FINANSOWANIA

W niniejszej części przedstawione zostaną zasady finansowania projektów z Mechanizmów Finansowych. Oprócz najistotniejszych kwestii, jakimi są wysokość dofinansowania i rodzaje kosztów kwalifikowanych, poruszymy kwestie związane z projektami generującymi przychody, opracowaniem odpowiedniego do przedsięwzięcia montażu finansowego, możliwościami uzyskania prefinansowania, a także samą umową o dofinansowanie projektu.

Chcielibyśmy przy okazji uzmysłowić Czytelnikowi, że powodzenie projektu – zarówno na etapie ubiegania się o dotację, jak i na etapie jego realizacji – zależy w dużej mierze od szczegółowego zapoznania się z zasadami finansowania oraz przygotowania właściwego montażu finansowego.

4.1. WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA

Wysokość dofinansowania projektu uzależniona jest przede wszystkim od statusu prawnego beneficjenta oraz możliwości pozyskania dodatkowego wsparcia finansowego z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Dofinansowanie pojedynczego projektu (lub grupy projektów) wynosi:

- do 85 proc., jeżeli projekt w co najmniej 15 proc. finansowany jest z budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub budżetu państwa,
- do 90 proc., jeżeli projekt składany jest przez organizację pozarządową,
- do 60 proc. w pozostałych przypadkach.

Ogólną zasadą Mechanizmów Finansowych jest także wyznaczenie minimalnego poziomu dofinansowania, który wynosi 250 000 EUR (stały kurs euro określony został jako 1 EUR = 3,9362 PLN). Oznacza to, że całkowity budżet projektu (koszty kwalifikowane) może wynieść minimalnie 1 100 000 PLN (w przypadku gdy

wnioskodawcą jest organizacja pozarządowa) lub odpowiednio więcej – gdy wnioskodawcą są jednostki samorządu, instytucje publiczne, podmioty gospodarcze czy inne.

W przypadku niektórych Priorytetów wprowadzono dodatkowe kryteria ubiegania się o dofinansowanie związane z wielkością budżetu lub dotacji. Dotyczy to projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska, gdzie całkowita wielkość dofinansowania nie może przekraczać 2 mln EUR, oraz projektów dotyczących ochrony europejskiego dziedzictwa kulturowego, których budżety nie mogą wynosić poniżej 1 mln EUR. Ponadto w ramach Priorytetu „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem” wprowadzono dodatkowy podział na tzw. koszty inwestycyjne (do 70 proc. wartości kosztów projektu) i nieinwestycyjne (co najmniej 30 proc. wartości kosztów). Te i inne kryteria wyboru projektów przedstawione zostały bardziej szczegółowo w części „RODZAJE PROJEKTÓW”, łącznie z przykładami wniosków, które uzyskały dofinansowanie w podziale na całkowity budżet projektu oraz kwotę przyznanej dotacji. Tam również znajdują Państwo informacje dotyczące finansowania projektów składanych do Funduszu Kapitału Początkowego, Funduszu dla Organizacji Pozarządowych oraz Polsko-Norweskiego Funduszu Badań Naukowych.

4.2. KOSZTY KWALIFIKOWANE

Ze względu na specyfikę poszczególnych Priorytetów, projektów oraz wnioskodawców, koszty kwalifikowane należy rozpatrywać indywidualnie w przypadku każdego projektu. Mimo to, wskazać można kilka generalnych zasad odnoszących się do wszystkich beneficjentów, bez względu na rodzaj i charakter przygotowywanego projektu.

Ogólnie rzecz biorąc, koszty kwalifikowane to koszty niezbędne do prawidłowej realizacji projektu i które są poniesione w tzw. okresie kwalifikowalności, tj. w praktyce między podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu a zakończeniem jego realizacji zgodnie z przedstawionym harmonogramem, jednak nie później niż do końca kwietnia 2011 roku. Co oczywiste, wydatki te muszą być w odpowiedni sposób udokumentowane.

Przykładowo, jako koszty kwalifikowane projektu można wymienić:

- koszty przygotowania i przeprowadzenia przetargu,
- zakup gruntu i nieruchomości,
- koszty otwarcia i prowadzenia rachunku bankowego,
- koszty ekspertyz finansowych, księgowości, opłat notarialnych, doradztwa,
- koszt podatku VAT,
- wkład rzeczowy beneficjenta,
- koszty stałe ponoszone w czasie realizacji projektu,
- koszty zakupu robót budowlanych, dostaw, usług,
- koszty wynajmu i leasingu sprzętu lub aparatury,
- koszty przygotowania terenu pod budowę, prac ziemnych, instalacyjnych, wykończeniowych,
- koszty wynagrodzenia osób bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektu;
- koszty wynajmu pomieszczeń,

- koszty obsługi szkoleń, konferencji, seminariów,
- koszty podróży, delegacji,
- zakup oprogramowania,
- zakup licencji,
- koszty zakupu opracowań, analiz, ekspertyz,
- koszty zarządzania projektem,
- koszty informacji i promocji projektu.

Powyższe wyliczenie jest niepełne i przykładowe. Należy pamiętać, że nie wszystkie wymienione koszty kwalifikowały się będą do objęcia wsparciem z każdego Priorytetu. Niemniej pozwala stwierdzić, że zdecydowana większość wydatków związanych z realizacją projektu, o których myślimy przygotowując przedsięwzięcie, będzie kwalifikowała się do objęcia wsparciem z Mechanizmów Finansowych.

Niektóre z wymienionych kosztów wymagają dodatkowego komentarza.

Koszty przygotowawcze

Co do zasady, koszty przygotowania projektu w większości nie stanowią kosztów kwalifikowanych. Pokryciu tych kosztów służyć miał Fundusz Kapitału Początkowego. Do nielicznych kosztów przygotowawczych nadających się do uzyskania refundacji poniesionych wydatków zaliczyć można przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Zakup gruntu i nieruchomości

Zakup gruntu może stanowić koszt kwalifikowany wyłącznie wtedy, gdy w sposób bezpośredni wiąże się z realizacją projektu. Jednocześnie refundacja kosztów zakupu gruntu może objąć nie więcej niż 10 proc. wszystkich kosztów kwalifikowanych projektu. Cena gruntu powinna być ponadto stwierdzona przez niezależnego rzeczoznawcę. Opinia rzeczoznawcy musi ponadto wskazywać, iż grunt nie jest obciążony hipoteką lub innymi obciążeniami, a cena gruntu nie odbiega od ceny rynkowej.

Do zakupu nieruchomości stosują się nie tylko powyższe zasady, ale także dodatkowe obostrzenie w postaci zakazu nabywania nieruchomości, na której zakup w ciągu ostatnich 10 lat przyznana została dotacja krajowa lub pomoc państw-darczyńców.

Zakup sprzętu używanego

Zakup sprzętu używanego kwalifikuje się do objęcia wsparciem, pod warunkiem że sprzęt ten nie został uprzednio nabyty z wykorzystaniem dotacji krajowej lub dotacji w ramach Mechanizmów Finansowych, cena sprzętu nie przekracza jego wartości rynkowej oraz zakupywany sprzęt spełnia wszelkie normy i standardy oraz warunki techniczne do sprawnej realizacji projektu.

Wkład rzeczowy

W wielu przypadkach wkład rzeczowy kwalifikuje się do uzyskania wsparcia z Mechanizmów Finansowych. Wkład obejmować może wniesienie gruntu lub nieruchomości, urządzeń lub materiałów, działalności badawczej lub zawodowej, a także nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy. Wartość wkładu powinna być oceniona w sposób niezależny i poddana audytowi. Ponadto należy podkreślić, że wartość

wkładu nie może przekraczać 20 proc. całkowitej wartości kosztów kwalifikowanych projektu.

Podatek VAT

Poniesiony koszt podatku od wartości dodanej (VAT) stanowi koszt kwalifikowany wówczas, gdy beneficjent nie może go w żaden sposób odzyskać. W przypadku jednostek sektora finansów publicznych czy organizacji pozarządowych jest to sytuacja typowa. Natomiast w przypadku sektora przedsiębiorstw, podatek VAT stanowi z reguły koszt niekwalifikowany projektu.

Koszty niekwalifikowane

Kosztami niekwalifikowanymi są przede wszystkim grzywny, kary finansowe oraz koszty postępowań sądowych – jeżeli będą miały miejsce w czasie realizacji projektu. Ponadto do wsparcia nie kwalifikują się wydatki poniesione poza okresem kwalifikowalności lub w inny sposób niezgodne z postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu.

4.3. PRZYCHODY Z PROJEKTU

O generowaniu przychodów możemy mówić wyłącznie w odniesieniu do projektów inwestycyjnych. Przychód generowany przez projekt traktowany jest jako przejaw rozwoju projektu, mający pozytywny wpływ na jego trwałość po zakończeniu finansowania przedsięwzięcia z Mechanizmów Finansowych, jak również np. funduszy strukturalnych UE. Planowane przychody projektu mogą zarówno stanowić pokrycie kosztów operacyjnych, jak również wkład do kosztów kapitałowych. Z drugiej strony, projekcja finansowa uwzględniająca znaczący przychód projektu netto może skutkować zmniejszeniem wysokości dofinansowania, gdyż ogranicza potrzebę uzyskania dotacji w pełnej wysokości. Typowe projekty współfinansowane z Mechanizmów Finansowych, związane z szeroko pojętą użytecznością publiczną, nawet jeżeli generują przychody, to zazwyczaj nie stanowią nadzwyczajnych zysków projektu. Niemniej, wszelkie przychody i zyski pojawiające się w czasie okresu żywotności ekonomicznej projektu powinny być oszacowane i uwzględnione w prognozach finansowych, stanowiących element dokumentacji aplikacyjnej każdego projektu. W przypadku pojawienia się nadzwyczajnego zysku, wysokość dofinansowania może zostać pomniejszona o wartość zdyskontowanego zysku nadzwyczajnego, zgodnie ze wzorem określonym w Wytycznych w sprawie projektów generujących przychody netto.

4.4. MONTAŻ FINANSOWY

Montaż finansowy służy przedstawieniu źródeł finansowania planowanego przedsięwzięcia. W sposób dokładny wskazuje on wielkości udziałów poszczególnych źródeł w finansowaniu całego projektu. Przystępując do sporządzenia montażu finansowego do projektu współfinansowanego z Mechanizmów Finansowych, należy w pierwszej kolejności określić, jaki poziom finansowania przysługuje nam ze względu na nasz status prawny i ewentualne współfinansowanie projektu z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Ogólne zasady dofinansowania przedstawione zostały w punkcie „Wysokość dofinansowania”. Przypomnijmy, że projekt przygotowywany przez jednostkę samorządu może liczyć na 85 proc. dofinansowania kosztów kwalifikowanych. Organizacja pozarządowa wnioskująca o dotację powinna określić pułap dotacji

maksymalnie na poziomie 90 proc.. Pozostali wnioskodawcy mogą liczyć na dofinansowanie rządu 60 proc.. Istnieje także możliwość uzyskania specjalnego oświadczenia o współfinansowaniu 15 proc. kosztów kwalifikowanych projektu od ministra właściwego ze względu na rodzaj realizowanego projektu (obszar priorytetowy). W takim przypadku, niektórzy wnioskodawcy (jak np. jednostki naukowe) mogą ubiegać się o wsparcie całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu (100 proc.).

Wkład własny wnioskodawcy wynosi zatem od 0 proc. do 40 proc. kosztów kwalifikowanych. W przypadku gdy na całkowity budżet projektu składają się także wydatki niekwalifikowane lub projekt generuje znaczący zysk netto, wysokość wkładu własnego może ulec pewnemu zwiększeniu.

Określenie poziomu i wysokości wkładu własnego umożliwi nam wykonanie następnego kroku, jakim jest poszukiwanie innych – poza przewidywaną dotacją – źródeł finansowania projektu, które zapewnią nam pokrycie wydatków w pierwszym okresie jego realizacji (co najmniej dwa pierwsze kwartały). Źródła te, w przypadku projektów inwestycyjnych, mają zazwyczaj charakter pożyczkowy (kredyt, leasing). Jednostki samorządu terytorialnego mogą również np. wyemitować obligacje komunalne, zaś szpitale czy przedsiębiorstwa dysponują możliwością emisji bonów korporacyjnych. Z bogatej oferty instytucji finansowych należy wybrać takie instrumenty, które najlepiej odpowiadają aktualnym potrzebom wnioskodawcy i nie spowodują jednorazowego, znacznego obciążenia jego budżetu.

Warto zwrócić uwagę, że wnioskodawca może również realizować projekt z wykorzystaniem środków własnych, jeżeli w odpowiedni sposób udokumentuje ich posiadanie.

4.5. PREFINANSOWANIE

Generalną zasadą jest refundacja poniesionych przez beneficjenta wydatków. W uzasadnionych przypadkach, na etapie ubiegania się o dofinansowanie, wnioskodawca może wystąpić o udzielenie zaliczki w wysokości nieprzekraczającej 10 proc. kosztów kwalifikowanych.

W takim przypadku, jeżeli zaliczka zostanie przyznana wnioskodawcy, jest ona rozliczana w jeden z następujących sposobów:

- cała kwota zaliczki potrącana jest od kwoty wskazanej w pierwszym wniosku o płatność,
- kwota zaliczki potrącana jest w równych proporcjach, do momentu wykorzystania przez beneficjenta 80 proc. środków,
- zaliczka potrącana jest w momencie, gdy beneficjent wykorzysta 80 proc. przyznanych środków,
- zaliczka rozliczana jest według indywidualnego schematu.

W tym ostatnim przypadku we wniosku aplikacyjnym wnioskodawca powinien zaproponować własny sposób rozliczenia zaliczki. Procedura ta musi zostać zaakceptowana przez państwa-darczyńców.

4.6. UMOWA O DOFINANSOWANIE

Wysiłki związane z ubieganiem się o dotację wieńczy podpisanie umowy o dofinansowanie projektu. Dlatego zanim zdecydujemy się na rozpoczęcie procesu aplikacyjnego, warto zapoznać się z jej treścią. W tym miejscu wskażemy postanowienia umowne najważniejsze z punktu widzenia beneficjenta.

1. Obowiązek realizacji projektu zgodnie z treścią wniosku o dofinansowanie – dotyczy zarówno zaplanowanego budżetu, jak i harmonogramu działań, efektów, jakie zamierzamy osiągnąć itd. Każda istotna zmiana projektu w czasie jego realizacji może wiązać się z ryzykiem niezyskania pełnej refundacji kosztów, a w skrajnych przypadkach – koniecznością zwrotu dofinansowania w całości lub w części.
2. Obowiązek zapewnienia płynności finansowej – zgodnie z zasadą refundacji kosztów (pomijając pewne możliwości związane z uzyskaniem prefinansowania) – beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia finansowania projektu; w tym celu musi posiłkować się środkami zwrotnymi (pożyczkowymi) lub własnymi. Wszelkie koszty niekwalifikowane, konieczne do poniesienia w ramach projektu, beneficjent pokrywa samodzielnie. Co istotne, wzrost kosztów projektu w czasie jego realizacji oznacza konieczność sfinansowania tych kosztów ze środków własnych beneficjenta. Natomiast obniżenie tych kosztów (wynikające np. z przeszacowania), skutkowało będzie proporcjonalnym obniżeniem dofinansowania.
3. Obowiązek stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych – ze względu na fakt, iż środki z Mechanizmów Finansowych traktowane są jako środki publiczne, a ponadto w zdecydowanej większości przypadków poziom dofinansowania przekracza 50 proc., beneficjenci zobligowani są do wyboru wykonawców projektu zgodnie z zasadami przewidzianymi w wymienionej ustawie. Służy to zapewnieniu konkurencyjności, choć z drugiej strony, co wiemy z doświadczenia – niejednokrotnie utrudnia rozpoczęcie realizacji projektu w planowanym terminie.
4. Zabezpieczenie prawidłowej realizacji umowy – beneficjent zobowiązany jest do wybrania jednej spośród możliwych form zabezpieczenia umowy. Są to: weksel *in blanco* (wraz z deklaracją lub poręczeniem wekslowym), cesja praw z polisy ubezpieczeniowej, notarialne oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji, przewłaszczenie rzeczy ruchomych na zabezpieczenie, hipoteka, poręczenie, gwarancja bankowa, gwarancja ubezpieczeniowa, zastaw rejestrowy, zastaw na prawach oraz – jeżeli jest to możliwe – równoległa umowa o finansowanie projektu badawczego. Jak widać, katalog zabezpieczeń jest dosyć rozbudowany, niemniej stanowią one dodatkową formę zabezpieczenia realizacji projektu i nie są traktowane jako alternatywa do zabezpieczeń wymaganych np. przez instytucję finansową udzielającą wnioskodawcy kredytu na realizację projektu. Warto podkreślić, że ze stosowania zabezpieczenia zwolnione są jednostki sektora finansów publicznych.
5. Obowiązek prowadzenia szczegółowej dokumentacji projektu, w tym dokumentacji przetargowej, ewidencji wydatków, prowadzonych działań, sporządzania sprawozdań, wniosków o płatność itd. – tylko i wyłącznie na podstawie dokumentów sporządzanych i przekazywanych Instytucji Pośredniczącej we właściwej formie, beneficjent może liczyć na refundację poniesionych kosztów. Jest to jeden z najważniejszych elementów realizacji projektu. Co więcej, beneficjent – na żądanie wszelkich uprawnionych instytucji – obowiązany jest do poddania się szczegółowej kontroli związanej z wdrażaniem projektu. Dotyczy to zarówno dokumentacji projektu, jak też materialnych efektów jego realizacji.
6. Modyfikacje projektu – oczywiste jest, że rzadko kiedy wnioskodawcy udaje się zaplanować projekt w taki sposób, aby jego realizacja była możliwa w 100 proc.. W związku z tym możliwe jest dokonywanie w projekcie pewnych zmian, pod warunkiem że nie mają one wpływu na zakres, cele i rezultaty

projektu. Mogą one dotyczyć przede wszystkim zmiany harmonogramu oraz przesunięć między pozycjami budżetowymi lub planowanymi działaniami (do 15 proc. kwoty pozycji budżetowej lub działania).

7. Nieprawidłowe wykorzystywanie środków lub inne nieprawidłowości – w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji projektu beneficjent musi liczyć się z możliwością zawieszenia płatności, zwrotem części wypłaconego dofinansowania, a nawet wypowiedzeniem umowy skutkującym koniecznością zwrotu całkowitej kwoty dofinansowania projektu wraz z odsetkami. Jakkolwiek sytuacje takie należą do wyjątkowych, należy pamiętać o prawidłowym wywiązywaniu się ze wszystkich obowiązków nałożonych na beneficjenta umową o dofinansowanie projektu.

5. SYSTEM OCENY PROJEKTÓW

System oceny projektów w ramach Mechanizmów Finansowych nie odbiega znacząco od standardów znanych wnioskodawcom choćby z doświadczeń zdobytych w trakcie ubiegania się o dotacje z funduszy strukturalnych UE. Warto zwrócić uwagę, że zarówno nabór, jak i ocena projektów odbywają się wyłącznie na poziomie "centralnym" - wewnątrz wydzielonych struktur administracji rządowej. Również kryteria oceny projektów zdefiniowane zostały w sposób nie pozostawiający wątpliwości co do wagi poszczególnych elementów dokumentacji aplikacyjnej. Pewnym minusem jest natomiast brak dostępu wnioskodawcy do punktacji przyznawanej na kolejnych etapach weryfikacji projektów. Z doświadczenia wiemy, że w przypadku Mechanizmów na szczególną uwagę zasługują takie zagadnienia, jak zarządzanie projektem, metodyka jego realizacji czy wpływ przedsięwzięcia na problemy zrównoważonego rozwoju. Podobnie jak w przypadku funduszy unijnych, procedura odwoławcza ograniczona jest w zasadzie do formalnej oceny projektów i nie przewiduje możliwości korzystania ze środków ochrony prawnej zawartych w kodeksie postępowania administracyjnego.

5.1. INSTYTUCJE OCENIAJĄCE

Ocena projektów odbywa się na dwóch etapach – krajowym i zagranicznym.

Za ocenę projektów na poziomie krajowym odpowiedzialne są te same instytucje, które przeprowadzają nabór wniosków dla określonych priorytetów, tzw. Instytucje Pośredniczące (lub Wspomagające) oraz Komitet Sterujący.

W rundzie aplikacyjnej od 2 stycznia do 16 kwietnia 2007 roku za proces naboru i oceny na poziomie krajowym odpowiadają następujące instytucje:

Instytucja Pośrednicząca/ Instytucja Wspomagająca	Priorytet
Ministerstwo Ochrony Środowiska/ Narodowy Fundusz	Priorytet 1: <i>Ochrona środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii</i>
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Priorytet 2: <i>Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami</i>

	Priorytet 8: <i>Ochrona środowiska ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych</i>
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Priorytet 3: <i>Ochrona europejskiego dziedzictwa kulturowego, w tym transport publiczny i odnowa miast</i>
Urząd Komitetu Integracji Europejskiej	Priorytet 4: <i>Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmocnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej</i> Priorytet 10: <i>Pomoc techniczna przy wdrażaniu acquis communautaire</i>
Biuro Do Spraw Zagranicznych Programów Pomocy w Ochronie Zdrowia	Priorytet 5: <i>Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem</i>
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Priorytet 6 : <i>Badania naukowe</i>
Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej PHARE	Priorytet 7: <i>Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmocnianie sądownictwa</i>
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Priorytet 9: <i>Polityka regionalna i działania transgraniczne</i>

Po zamknięciu naboru Instytucja Pośrednicząca/Instytucja Wspomagająca przystępuje do pierwszej selekcji projektów na podstawie kryteriów administracyjnych. Kontrola wniosków pod względem administracyjnym pozwala na wskazanie braków lub niedociągnięć w złożonej dokumentacji. W przypadku wykazania nieprawidłowości Instytucja daje możliwość uzupełnienia przez Wnioskodawcę braków w ciągu 48 godzin.

Kolejnym krokiem, w ocenie na etapie krajowym, jest sprawdzenie zgodności projektu z kryteriami kwalifikacji. Następnie projekty, które pozytywnie przejdą pierwszy etap oceny formalnej, poddawane są ocenie merytoryczno-technicznej.

Uzyskanie pozytywnej opinii oraz odpowiedniej liczby punktów w czasie całej procedury oceny wniosku prowadzi do sporządzenia listy rankingowej wniosków. Jest ona tworzona wg liczby uzyskanych punktów – od największej do najmniejszej. Następnie lista wraz z uzasadnieniem (m.in. pozycji na liście, spełniania przez wniosek kryteriów) przekazywana jest członkom Komitetu Sterującego. Komitet Sterujący opiniuje listy przedłożone przez Instytucje Pośredniczące do wsparcia z Mechanizmów Finansowych. Po zatwierdzeniu przez Komitet Sterujący listy wniosków rekomendowanych jest ona wraz z informacją o zakwalifikowaniu się do kolejnego etapu oceny podawana do wiadomości opinii publicznej oraz wnioskodawców. Zakwalifikowane wnioski oddawane są do wnioskodawców w celu przetłumaczenia ich na język angielski. Po otrzymaniu

tłumaczenia wniosku Instytucja Pośrednicząca sprawdza jego poprawność, a następnie przekazuje do Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego).

Krajowy Punkt Kontaktowy weryfikuje wnioski pod względem spełniania przez projekt ogólnych celów i przesłanek Mechanizmów Finansowych. KPK ma prawo zwrócenia się za pośrednictwem Instytucji Pośredniczącej z prośbą o uzupełnienie informacji, jeśli uzna, że dodatkowa informacja zwiększy szanse projektu na uzyskanie dofinansowania. KPK w ciągu 30 dni od otrzymania zatwierdzonych wniosków przekazuje je do Biura Mechanizmów Finansowych w Brukseli, co oznacza rozpoczęcie etapu zagranicznego.

Biuro Mechanizmów Finansowych przekazuje wnioski do Komitetu Mechanizmu Finansowego lub Norweskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, do których należy ostateczna decyzja o przyznaniu dofinansowania z Mechanizmów Finansowych.

5.2. KRYTERIA OCENY PROJEKTÓW

W czasie procedury rozpatrywania wniosku na etapie krajowym poddawany jest on ocenie zgodności z kryteriami formalnymi, merytoryczno-technicznymi.

Kryteria formalne

Żeby projekt uzyskał pozytywną opinię i został przekazany do dalszej oceny, musi jednocześnie spełniać następujące kryteria.

● kryteria administracyjne:

- wniosek został sporządzony na właściwym formularzu
- wniosek został złożony zgodnie z wytycznymi zawartymi w ogłoszeniu o naborze
- formularz wniosku oraz załączniki zostały wypełnione w języku polskim
- wniosek jest kompletny, dołączono do niego wszystkie załączniki wskazane dla określonego priorytetu,
- na wniosku widnieje podpis wnioskodawcy,

● kryteria kwalifikacji:

- projekt mieści się w katalogu działań kwalifikowanych, w ramach danych obszarów priorytetowych,
- wnioskodawca należy do grupy podmiotów kwalifikujących się jako beneficjenci w ramach wybranego priorytetu,
- wskazany przez wnioskodawcę typ projektu jest zgodny z wytycznymi,
- wnioskowana kwota dofinansowania jest zgodna z wytycznymi i pułapem wskazanym dla danego priorytetu,
- czas realizacji projektu nie jest dłuższy niż do 30 kwietnia 2011 r.

Kryteria merytoryczno-techniczne

Pomyślnie zakończona ocena formalna wniosku powoduje, że jest on przekazywany do sprawdzenia zbieżności z kryteriami merytoryczno-technicznymi. Do tej grupy kryteriów zaliczamy:

- zarządzanie projektem, a zwłaszcza:
 - doświadczenie wnioskodawcy w zarządzaniu projektami,
 - stabilne i wystarczające źródła finansowania,
 - wystarczająca wiedza specjalistyczna z zakresu projektu,
- znaczenie projektu:
 - stopień zgodności projektu w stosunku do potrzeb i wymagań grup docelowych,
 - zgodność projektu ze strategiami i programami międzynarodowymi/krajowymi/regionalnymi/lokalnymi,
 - wpływ projektu na zrównoważony rozwój,
 - projekt złożony w partnerstwie z instytucją pochodzącą z grupy państw-darczyńców,
 - projekt charakteryzuje się dobrym zarządzaniem
 - wpływ projektu na politykę równości płci,
- metodyka:
 - zgodność działań zawartych w projekcie z celami i oczekiwanymi rezultatami,
 - stopień przejrzystości i wykonalności planu działań,
 - w jakim stopniu wniosek zawiera obiektywnie sprawdzalne wskaźniki dla zakładanych działań,
- trwałość projektu:
 - czy projekt zawiera prawdopodobne efekty mnożnikowe,
 - czy oczekiwane rezultaty działań są trwałe finansowo oraz instytucjonalnie,
- budżet i efektywność kosztowa:
 - czy wydatki kwalifikowane są zgodne z wydatkami określonymi w dokumencie „Szczegółowe wytyczne w sprawie kwalifikowalności wydatków. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy”,
 - czy stosunek między szacowanymi kosztami a oczekiwanymi rezultatami jest zadowalający,
 - czy proponowane wydatki są konieczne do realizacji projektu,
- specyficzne kryteria określone dla poszczególnych priorytetów.

5.3. PROCEDURA ODWOŁAWCZA

Procedura odwoławcza ma charakter dwuinstancyjny.

Instytucją odwoławczą pierwszej instancji jest Instytucja Pośrednicząca, zaś instytucją odwoławczą drugiej instancji – Krajowy Punkt Kontaktowy.

Możliwość zastosowania procedury odwoławczej jest dopuszczalna jedynie w przypadku wniosku

odrzuconego w czasie oceny formalnej. W ciągu 10 dni od uzyskania informacji o odrzuceniu wniosku na tym etapie, wnioskodawca uprawniony jest do złożenia odwołania. Złożenie odwołania wiąże się z ponownym rozpatrzeniem wniosku przez Instytucję Pośredniczącą, przy uwzględnieniu argumentacji wnioskodawcy.

W przypadku podtrzymania decyzji przez Instytucję Pośredniczącą wnioskodawca może odwołać się od tej decyzji do Krajowego Punktu Kontaktowego.

W celu rozpatrzenia odwołania KPK zwraca się do Instytucji Pośredniczącej o przedstawienie sposobu i kryteriów oceny wniosków. KPK sprawdza zgodność wniosku z kryteriami oceny i na tej podstawie podejmuje ostateczną decyzję dotyczącą odrzucenia wniosku lub dopuszczenia go do dalszych etapów oceny projektów. Decyzje KPK są ostateczne.

Warto także podkreślić, że podobnie jak ma to miejsce w przypadku funduszy strukturalnych UE, na decyzje instytucji oceniających projekty nie przysługuje odwołanie w trybie Kodeksu postępowania administracyjnego.

6. STUDIUM PRZYPADKU

Poniższa część opracowania ma za zadanie przedstawić praktyczne elementy konstruowania projektu oraz dokumentacji aplikacyjnej w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Analiza zostanie dokonana na przykładzie projektu, który uzyskał najwyższą lokatę podczas pierwszego naboru wniosków w ramach Priorytetu 5. Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem. Projekt składany przez konsorcjum Instytutu Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie oraz Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa został przygotowany przez autorów opracowania oraz uzyskał prawie maksymalną liczbę punktów w ramach dokonanej oceny merytorycznej. W związku z tym, jak najbardziej uzasadnione jest dokładne przyjrzenie się zasadom konstruowania tego projektu oraz dokumentacji aplikacyjnej. Należy jednak zaznaczyć, że podany przykład jest tylko jednym z kilku rodzajów projektów, które mają szansę uzyskać dofinansowanie w konkursie Mechanizmów Finansowych. Prezentacja jego założeń może stanowić wzór dla wielu wnioskodawców, jednak nie powinna być traktowana jako jedyne słuszne rozwiązanie zapewniające otrzymanie dotacji.

6.1. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU

Projekt pt. „Kompleksowa informatyzacja systemu krwiodawstwa i krwiolecznictwa w Polsce” jest przedsięwzięciem, które w swoim zamierzeniu ma doprowadzić do stworzenia w pełni funkcjonującego systemu informatycznego, będącego elementem szerszej strategii rozwoju krwiodawstwa i krwiolecznictwa w naszym kraju.

Projekt związany jest bezpośrednio z powstającym właśnie Krajowym Rejestrem Dawców Krwi – centralną platformą elektroniczną, umożliwiającą wszystkim jednostkom publicznej służby krwi szybką komunikację między poszczególnymi placówkami, co wpływa bezpośrednio na bezpieczeństwo biorców. W dziedzinie krwiodawstwa i krwiolecznictwa zagadnienie to ma priorytetowe znaczenie.

Projekt będzie obejmował swoim zakresem zarówno działania inwestycyjne, jak i szkoleniowe. W ramach niniejszego przedsięwzięcia zostanie nabyty sprzęt komputerowy dla Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa oraz ich jednostek organizacyjnych – Oddziałów Terenowych. Ponadto, na rzecz Instytutu

Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie zostanie kupiony system informatyczny, wraz ze sprzętem komputerowym. Pracownicy Instytutu uzyskają także możliwość udziału w szkoleniach związanych z wdrożonym systemem informatycznym. Krajowy Rejestr Dawców Krwi jest nowym systemem informatycznym dla wszystkich jednostek publicznej służby krwi, a więc konieczne będzie przeszkolenie pracowników Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, a zwłaszcza pracowników Oddziałów Terenowych i Ekip Wyjazdowych – jednostek funkcjonujących w ramach struktury Regionalnych Centrów.

Beneficjentami niniejszego projektu będą zatem Instytut Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie oraz 21 Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa i 174 Oddziały Terenowe mające siedzibę na terenie całego kraju, a także Ekipy Wyjazdowe tych jednostek – reprezentowane przez Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Białymstoku na podstawie zawartej umowy konsorcyjnej. Ponadto wybrane jednostki medyczne – 21 szpitali, zostaną wyposażone w sprzęt komputerowy umożliwiający bezpośrednie połączenie z Regionalnymi Centrami Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w związku z wykonywanym przez nie nadzorem nad szpitalnymi bankami krwi. Okres trwania projektu został wyznaczony na lata 2007–2010 (koniec III kwartału). Tak długi czas wdrożenia projektu jest uzasadniony wielkością przedsięwzięcia. Kupiony sprzęt będzie instalowany i przystosowywany do podłączenia do Krajowego Rejestru Dawców Krwi w prawie 200 placówkach medycznych. Całkowity budżet projektu wynosi 3 298 886,78 euro, a wnioskowane dofinansowanie 1 979 332 euro.

6.2. PRZYGOTOWANIE PROJEKTU

Pomysł złożenia projektu w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego powstał po uzyskaniu przez Instytut Hematologii i Transfuzjologii dofinansowania w ramach Działania 1.5 „Rozwój systemu dostępu przedsiębiorców do informacji i usług publicznych *on-line*” Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Dotacja była przeznaczona na utworzenie Krajowego Rejestru Dawców Krwi – platformy internetowej umożliwiającej funkcje szybkiego i bezpiecznego systemu komunikacji między Instytutem Hematologii i Transfuzjologii a Regionalnymi Centrami Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, wykorzystywanego także we wzajemnych kontaktach między Centrami i ich oddziałami terenowymi w zakresie szeroko pojętej gospodarki krwią. Bezpośrednie powiązanie z innym realizowanym projektem, a tym bardziej takim, który uzyskał dofinansowanie z funduszy strukturalnych, stanowi niewątpliwie wartość dodaną dla składanego wniosku. Ponadto może stanowić dobry początek do dalszych rozważań nad innym projektem. Tak zdarzyło się również w tym przypadku – osoba odpowiedzialna z ramienia Instytutu Hematologii i Transfuzjologii za projekt z działania 1.5 SPO WKP odbyła konsultacje z firmą Kancelarią Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz i zdecydowała o podjęciu działań, które umożliwiłyby wszystkim jednostkom związanym z krwiodawstwem i krwiolecznictwem na uzyskanie podłączenia do powstającej platformy. Początkowe rozmowy dotyczące złożenia wniosku do Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego rozpoczęły się na kilka miesięcy przed wyznaczonym terminem aplikowania. Ze względu na znajomość przedmiotu dofinansowania, opracowanie koncepcji przedsięwzięcia było ułatwione, jednakże należy docenić fakt, że pracownicy Instytutu z dużym wyprzedzeniem zasięgnęli opinii specjalistów i mogli przeanalizować zasadność składania wniosku o dofinansowanie oraz przyjąć harmonogram działań umożliwiający realizację poszczególnych etapów przygotowania dokumentacji aplikacyjnej.

6.3. POWOŁANIE KONSORCJUM

Zakres przedmiotowy oraz obszar oddziaływania projektu wymagał powołania podmiotu, który będzie mógł reprezentować 21 Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, ponad 170 Oddziałów Terenowych, 48 tzw. ekip wyjazdowych oraz 21 szpitali w poszczególnych regionach prowadzących banki krwi. Wybranie podmiotu reprezentującego taką strukturę przed partnerem i komisją oceny projektów było niezbędne w każdym aspekcie procesu aplikowania. Przykładowo, decyzja o zawiązaniu konsorcjum umożliwiała składanie jednego sprawozdania finansowego, merytorycznego oraz innych załączników dotyczących wybranego lidera konsorcjum. Złożenie 21 sprawozdań finansowych, merytorycznych i innych dokumentów skutkowałooby zapewne odrzuceniem projektu ze względu na brak spójności i przejrzystości projektu. W wyniku porozumienia wszystkich Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa zawarta została umowa konsorcjum, która określała najważniejsze zasady współpracy między konsorcjantami.

Liderem konsorcjum zostało Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Białymstoku, które przyjęło na siebie obowiązki polegające na zawarciu umowy partnerskiej z Instytutem Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie, zawieraniu umów z potencjalnymi wykonawcami oraz reprezentowaniu konsorcjum przed organami administracji publicznej zarówno na etapie aplikowania o dotację, jak i w czasie realizacji projektu. Jednocześnie umowa zobowiązywała wszystkie Regionalne Centra do ścisłej współpracy w zakresie przygotowywania projektu (terminowe określenie zapotrzebowania sprzętowego – specyfikacja sprzętowa stanowiła załącznik do umowy konsorcjum), a także jego realizacji ze szczególnym uwzględnieniem zasady prefinansowania wszystkich wydatków związanych z projektem oraz dokumentowania przebiegu realizacji umowy czy dobrowolnego poddania się kontroli Instytucji Wdrażającej. Umowa konsorcjum regulowała ponadto zasady organizacji, sposobu rozliczania, przekazywania informacji, utrzymywania kontaktów z określonymi podmiotami oraz inne standardowe zagadnienia związane z porozumieniami tego rodzaju. Zawarcie umowy konsorcjum było jedynym sposobem realizacji tak obszernego projektu w sposób zgodny z zasadami polityki rozwoju regionalnego.

6.4. UTWORZENIE PARTNERSTWA

Kolejnym elementem procesu przygotowawczego było zawarcie umowy partnerskiej pomiędzy Instytutem Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie a Liderem powstałego Konsorcjum – Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Białymstoku. Umowa zobowiązywała strony do przedłożenia projektu do Instytucji Wdrażającej Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego w określonym terminie i formie. Ponadto dopuszczała możliwość skorzystania z profesjonalnej firmy doradczej zajmującej się pozyskiwaniem zewnętrznego dofinansowania. Istotnym postanowieniem umowy partnerskiej było zapewnienie powołania zespołu roboczego, którego zadaniem miało być przygotowanie projektu pod kątem merytorycznym odnosząc się do aktualnej sytuacji związanej z informatyzacją polskiego krwiodawstwa i krwiolecznictwa. Umowa definiowała także szczegółowo zakres przedmiotowy przedsięwzięcia wraz z ogólnymi danymi kosztorysowymi oraz zawierała zobowiązanie do przestrzegania w czasie realizacji projektu wszystkich procedur związanych z prowadzeniem projektu dofinansowanego z Mechanizmów Finansowych. Umowa regulowała także takie aspekty, jak zasady rozliczania się między stronami, promocję projektu oraz pomiar wskaźników przedsięwzięcia.

Warto zaznaczyć, że przygotowanie umowy partnerskiej stanowiło, podobnie jak w przypadku umowy konsorcjum, niezwykle trudne zadanie, które uwarunkowane było przede wszystkim dwoma czynnikami: zasadami zawierania partnerstwa wynikającymi z dokumentów programowych Mechanizmów Finansowych oraz przepisów prawa krajowego odnoszących się do jednostek sektora finansów publicznych i wewnętrznych regulacji wszystkich uczestników partnerstwa. Zawiązane partnerstwo miało charakter partnerstwa publiczno-publicznego z elementami udziału partnera prywatnego (firma doradcza).

6.5. PRZYGOTOWANIE DOKUMENTACJI APLIKACYJNEJ

Najważniejszym elementem przygotowania dokumentacji aplikacyjnej było powołanie odrębnego zespołu roboczego, w skład którego wchodził przedstawiciel wybranych Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, Instytutu Hematologii i Transfuzjologii oraz firmy doradczej. Spotkania odbywały się mniej więcej co trzy tygodnie, co umożliwiało bieżącą korektę materiału merytorycznego. Należy stwierdzić, że właśnie taka metoda pracy stanowiła jeden z bardziej istotnych czynników prowadzących do odpowiedniego przygotowania studium wykonalności, wniosku o dofinansowanie i innych niezbędnych załączników.

Udana współpraca Wnioskodawcy z firmą przygotowującą projekt pozwoliła na szczegółowe zapoznanie się z tematyką projektu, co prowadziło do sporządzenia dokumentacji wnioskowej najwyższej jakości.

Dosyć trudnym zadaniem było również złożenie wniosku w odpowiednim terminie i formie, gdyż dokumentacja stanowiła niezwykle obszerny materiał, a zachodziła konieczność podpisania wniosku i załączników zarówno przez dyrektora Instytutu, jak i przez dyrektora Regionalnego Centrum – Lidera Konsorcjum. Ze względu na znaczną odległość i konieczność poświęcenia czynnościom organizacyjno-technicznym dużej ilości czasu dokumentacja aplikacyjna złożona została 30 listopada 2005 r. – w ostatnim dniu przeznaczonym do składania wniosków o dofinansowanie.

6.6. POPRAWIANIE WNIOSKU

Warto podkreślić, że w ramach Mechanizmów Finansowych istnieje możliwość dokonywania poprawek braków formalnych, jednak Instytucja Wdrażająca wyznacza niezwykle krótki termin złożenia poprawionej i uzupełnionej dokumentacji – wynosi on zaledwie 48 godzin od momentu zawiadomienia Wnioskodawcy. W związku z tym gotowość do dokonania poprawek stanowiła bardzo istotny element procesu pozyskiwania dofinansowania. Autorzy opracowania uważają, że w związku z tym bardzo istotne jest wybranie odpowiedniej osoby odpowiedzialnej za kontakt z Instytucją Wdrażającą, gdyż niesprawdzenie poczty elektronicznej lub nieodebranie w odpowiednim terminie faksu z informacją o konieczności dokonania poprawek może być katastrofalne w skutkach i zniweczyć wielomiesięczną pracę. W przypadku wniosku Instytutu Hematologii i Transfuzjologii oraz Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Białymstoku poprawki braków formalnych również były dokonywane, jednak nie wpłynęło to w żaden sposób na ocenę merytoryczną projektu.

6.7. NAJWAŻNIEJSZE ELEMENTY OCENY PROJEKTU

Projekt Instytutu Hematologii i Transfuzjologii w Warszawie oraz Regionalnych Centrów Krwiodawstwa i

Krwiolecznictwa znalazł się na pierwszym miejscu listy przedsięwzięć rekomendowanych do wsparcia, uzyskując 232,5 punkta na 245 punktów możliwych do uzyskania. Oznacza to, że zarówno w ramach kryteriów ogólnych, jak i kryteriów charakterystycznych dla priorytetu „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem” praktycznie każda pozycja została oceniona na maksymalnym poziomie. Wynikało to przede wszystkim ze skali oddziaływania projektu – ogólnopolskiego charakteru przedsięwzięcia związanego z informatyzacją dziedziny życia oddziałującego bezpośrednio na znaczną liczbę beneficjentów ostatecznych.

W przypadku omawianego projektu warto przedstawić najbardziej istotne elementy oceny merytoryczno-technicznej:

Kryteria ogólne

1. *Możliwości w zakresie zarządzania projektem* – komisja oceniała doświadczenie wnioskodawcy w zarządzaniu projektami, wiarygodne źródło finansowania, wiedzę specjalistyczną oraz odpowiednią kadrę. W ramach tej pozycji projekt otrzymał 19,25 punktów na 20. Na rzecz przyszłej realizacji projektu został powołany odrębny zespół, który będzie zarządzał przedsięwzięciem. Warto dodać, że na koszty administracji projektu można było przeznaczyć do 4 proc. jego budżetu.
2. *Znaczenie projektu* – projekt uzyskał ocenę 42,5 punktów na 45, gdyż pozytywnie oceniono zgodność z celami projektu, stopień odpowiedniości doboru grup i możliwości dotarcia do beneficjentów, wpływ projektu na środowisko naturalne, na poprawę stosunków bilateralnych, na zapobieganie wykluczeniu społecznemu, zaangażowanie w projekt partnerów czy też wyrównywanie szans. Dzięki zastosowaniu nowoczesnego rozwiązania informatycznego powodującego przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa biorców i dawców krwi, projekt będzie znacząco oddziałował na wszystkie wymienione zagadnienia.
3. *Metodologia* – zagadnienie to dotyczyło głównie racjonalności zaproponowanych działań oraz sposobu ich realizacji, a także trafności określenia mierzalnych wskaźników projektu. Dzięki wymiernym результатам projektu – podłączeniu do Krajowego Rejestru Dawców Krwi ponad 200 jednostek medycznych oraz przeszkoleniu kilkuset osób – można było stworzyć plan projektu odpowiadający zapotrzebowaniom i celom przedsięwzięcia. Łączna kwota otrzymanych punktów wynosiła 29 na 30.
4. *Trwałość* – projekt został oceniony pod tym względem na 14,50 punktów (na 15 możliwych), co było uzasadnione trwałością finansową i instytucjonalną wnioskodawców oraz zachowaniem efektów projektu również po jego współfinansowaniu ze środków z Mechanizmów Finansowych.
5. *Budżet i efektywność kosztów* – wnioskodawcy charakteryzują się stabilną sytuacją finansową, ale najważniejszym elementem wysokiej oceny punktowej w tej kategorii było zachowanie odpowiednich proporcji między szacowanymi kosztami a rezultatami projektu i zaproponowanie działań we wniosku uzasadnionych wielkością budżetu. Wniosek otrzymał w tej pozycji 13,67 na 15 możliwych punktów.
6. *Zagadnienia prawne* – projekt nie wymagał szczególnych pozwoleń ani decyzji administracyjnych. Jednak realizacja przedsięwzięcia oparta była między innymi na konieczności realizacji Dyrektyw Komisji Europejskiej dotyczących obowiązku wdrożenia z informatyzowanego rejestru dawców krwi oraz nadzoru nad bankami krwi prowadzonymi przez jednostki szpitalne. Suma punktów wynosiła 14 na 15 możliwych do osiągnięcia.
7. *Informacja i promocja* – sposoby promocji projektu zostały ocenione przez komisje na maksymalną

liczbę 10 punktów. Ze względu na zróżnicowane działania przewidziane w projekcie wybrano następujące metody i środki promocji: w przypadku zakupów inwestycyjnych – nalepki na zakupionym sprzęcie oraz plakaty informacyjne; w przypadku szkoleń – plakaty umieszczone w odpowiednich miejscach oraz liczne materiały informacyjne – publikacje, broszury, ulotki.

8. *Ryzyko i zarządzanie ryzykiem* – projekt nie generował ryzyka wiążącego się z nieodpowiednim wykonaniem. Wykorzystanie silnej struktury organizacyjnej i powołanie odrębnego zespołu zarządzającego oraz doświadczenie w realizacji projektów o charakterze inwestycyjnym i szkoleniowym, a także powiązanie z realizacją pierwszego etapu budowy Krajowego Rejestru Dawców Krwi współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego były czynnikami, które zdecydowały o przyznaniu 8,50 punktów na 10.

Kryteria szczegółowe

Komisja Oceny Projektów, odnosząc się do kryteriów szczegółowych dla Priorytetu „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem”, oceniła projekt na 81 punktów na 85 możliwych do zdobycia. Szczegółowej analizie zostały poddane takie elementy, jak:

1. *Zgodność z narodową, regionalną lub lokalną strategią rozwoju ochrony zdrowia.*
2. *Istotność projektu dla systemu opieki zdrowotnej.*
3. *Oddziaływanie projektu na obszar małych miast i wsi.*
4. *Oddziaływanie projektu ze względu na populację, zasięg i tematykę.*
5. *Racjonalność ze względu epidemiologicznego i demograficznego obszaru oddziaływania projektu.*
6. *Kompleksowość przedsięwzięcia.*
7. *Rozwiązanie problemu dokuczliwego, kosztownego społecznie i trudnego do rozwiązania samodzielnie przez osoby nim dotknięte.*
8. *Związek przedsięwzięcia z opieką nad dzieckiem.*
9. *Obecność wnioskodawców na liście beneficjentów preferowanych w priorytecie.*

Z powyższego katalogu wynika, że szczegółowe kryteria oceny związane są nierozzerwalnie z przedmiotem projektu, jego zasięgiem i kompleksowością oddziaływania oraz statusem beneficjenta i partnerów projektu. W związku z tym każdy potencjalny wnioskodawca, decydujący się na ubieganie się o dofinansowanie ze środków Mechanizmów Finansowych, powinien w bardzo szczegółowy sposób odnieść planowane przedsięwzięcie do wymogów programowych, które pozwolą ocenić szanse na pozyskanie dofinansowania.

7. PODSTAWOWE POJĘCIA

Acquis communautaire (porządek prawny Unii Europejskiej) całokształt dorobku prawnego Unii Europejskiej, obejmujący wszystkie obowiązujące traktaty oraz akty prawne, jak również orzecznictwo sądów europejskich, deklaracje i rezolucje. Każde państwo przystępujące do UE jest zobligowane do implementacji prawa unijnego do własnego systemu prawnego. Prawo UE jest prawem nadrzędnym wobec prawa krajowego.

Beneficjent – podmiot (instytucja publiczna lub prywatna) upoważniony w programie operacyjnym do

aplikowania o dofinansowanie. Zgodnie z wytycznymi Mechanizmów Finansowych, o dotację mogą się ubiegać wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe, utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

Biuro Mechanizmów Finansowych instytucja odpowiedzialna za zarządzanie oraz wdrażanie Mechanizmów na poziomie ponadnarodowym oraz kontakty z Krajowymi Punktami Kontaktowymi. Siedzibą Biura jest Bruksela.

Dokumentacja aplikacyjna beneficjent aplikujący o pozyskanie dofinansowania w ramach Mechanizmów Finansowych jest zobligowany do złożenia do Instytucji Pośredniczącej kompletu dokumentów dotyczących projektu. Do dokumentacji aplikacyjnej należą m.in. wniosek aplikacyjny, studium wykonalności projektu, dokumentacja potwierdzająca kwalifikowalność wnioskodawcy, załączniki potwierdzające sytuację finansową, dokumentacja techniczna projektu.

Europejski Obszar Gospodarczy (ang. *The European Economic Area*) – powstał na mocy Umowy o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego podpisanej w 1992 r. Jest to obszar wolnego handlu, w którego skład wchodzi Norwegia, Islandia, Liechtenstein oraz państwa członkowskie Unii Europejskiej. W ramach EOG obowiązuje zasada swobodnego przepływu towarów, usług, kapitału i siły roboczej, tak jak na Rynku Wewnętrznym UE. Kraje, które przystąpiły do UE z dniem 1 maja 2004 r. na mocy „Umowy o rozszerzeniu EOG” z 2003 r., stały się beneficjentem bezzwrotnej pomocy finansowej w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Instytucja Pośrednicząca – jednostka podlegająca Krajowemu Punktowi Kontaktowemu. Do zadań Instytucji Pośredniczącej należy zarządzanie poszczególnymi priorytetami Mechanizmów, w tym nabór wniosków, ocena projektów zgodnie z kryteriami administracyjnymi po zakończeniu naboru. W naborze projektów w roku 2007 funkcje Instytucji Pośredniczących pełnią: Ministerstwo Ochrony Środowiska, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

Instytucja Wspomagająca – jednostka wspierająca Instytucję Pośredniczącą w realizacji zadań związanych z prawidłowym zarządzaniem priorytetem. Obecnie funkcję Instytucji Wspierającej pełnią: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Biuro do Spraw Zagranicznych Programów Pomocowych w Ochronie Zdrowia, Władza Wdrażająca Program Współpracy Przygranicznej PHARE.

Komitet Sterujący – kolegium powoływane przez Instytucję Pośredniczącą, dokonujące oceny i rekomendacji kwalifikujących się projektów w ramach poszczególnych Priorytetów.

Koszty kwalifikowane – to koszty niezbędne do prawidłowej realizacji projektu, które są poniesione w tzw. okresie kwalifikowalności, tj. w praktyce pomiędzy podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, a zakończeniem jego realizacji zgodnie z przedstawionym harmonogramem, jednak nie później niż do 30 kwietnia 2011 roku.

Krajowy Punkt Kontaktowy – instytucja odpowiedzialna za ogólny nadzór nad wykorzystaniem środków z Mechanizmów, tzn. realizację Programu Operacyjnego. W Polsce funkcję tę pełni Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Mechanizmy Finansowe – to instrumenty finansowe Europejskiego Obszaru Gospodarczego ukierunkowane

na niwelowanie różnic społeczno-gospodarczych wewnątrz obszaru. Beneficjentami tych instrumentów są państwa, które przystąpiły do Unii Europejskiej w 2004 r.

Operator - jest to podmiot odpowiedzialny za zarządzanie poszczególnymi grantami w ramach Mechanizmów. Obecnie wyłoniony został przez państwa-darczyńców operator Funduszu Kapitału Początkowego w Polsce, którym jest firma doradcza ECORYS. Zajmuje się ona przyjmowaniem i oceną wniosków, podpisywaniem umów z beneficjentami oraz dystrybucją środków finansowych.

Polityka horyzontalna – polityka wpływająca na osiągnięcie spójności społeczno-gospodarczej na danym obszarze.

Głównymi aspektami horyzontalnymi, które powinny spełniać projekty składane w ramach Mechanizmów Finansowych, są:

1. Zrównoważony rozwój, integrujący wymiar środowiskowy, ekonomiczny i społeczny.
2. Równość szans kobiet i mężczyzn.
3. Dobre zarządzanie, określające udział szerokiej grupy partnerów w procesie podejmowania decyzji, podejmowanie decyzji zgodnie z prawem oraz przejrzystymi zasadami.
4. Współpraca wielostronna.
5. Działania transgraniczne.

Priorytet (obszar priorytetowy) – pomoc przyznana Polsce w ramach obu Mechanizmów Finansowych została rozdysponowana na wybranych płaszczyznach, które nazwano obszarami priorytetowymi. Obszary priorytetowe, na które przyznawane jest dofinansowanie, zostały zawarte w „Programie Operacyjnym dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego”. Do obszarów priorytetowych zaliczono:

1. Ochronę środowiska, w tym środowiska ludzkiego poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii.
2. Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami.
3. Ochronę kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowę miast.
4. Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wzmacnianie wpierających go procesów demokratycznych.
5. Opiekę zdrowotną i opiekę nad dzieckiem.
6. Badania naukowe.
7. Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa.
8. Ochronę środowiska ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych.
9. Politykę regionalną i działania transgraniczne.

10. Pomoc techniczną przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

Program operacyjny – dokument zawierający szczegółowy opis priorytetów oraz działań, jakie będą możliwe do realizacji w ramach Mechanizmów Finansowych. Ponadto wskazuje on ogólne kryteria i procedury naboru, rodzaj kwalifikujących się kosztów oraz typy beneficjentów. Określa również ramy finansowe, system zarządzania i wdrażania, zasady monitoringu, kontroli finansowej i audytu Mechanizmów Finansowych.

Rezultaty – bezpośrednie i natychmiastowe efekty zrealizowanego projektu. Rezultaty dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia.

Studium wykonalności – studium przeprowadzone w fazie formułowania projektu, weryfikujące, czy dany projekt ma dobre podstawy do realizacji i czy odpowiada potrzebom przewidywanych beneficjentów; studium powinno stanowić plan projektu; muszą w nim zostać określone i krytycznie przeanalizowane wszystkie szczegóły operacyjne jego wdrażania, a więc uwarunkowania handlowe, techniczne, finansowe, ekonomiczne, instytucjonalne, społeczno-kulturowe oraz związane ze środowiskiem naturalnym; studium wykonalności pozwala na określenie rentowności finansowej i ekonomicznej, a w rezultacie jasne uzasadnienie celu realizacji projektu.